

374.26
๔๒16๗
๑.3

ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
จังหวัดกำแพงเพชร

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชรัทธัย บัณฑิต
๗

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๒๕๔๐

ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
 ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
 จังหวัดกำแพงเพชร

บทคัดย่อ
 ของ
 ชรินทร์ บัญญัติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
 ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
 พฤษภาคม 2540

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาในการเรียนของนักศึกษา
ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
จังหวัดกำแพงเพชร 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิธีเรียนทางไกล 2) ด้านครูประจำกลุ่ม 3) ด้าน
กิจกรรมการพบกลุ่ม 4) ด้านการประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตร
การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปและ
ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 289 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่
วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัด
กำแพงเพชร เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ปัญหาในการ
เรียน และคำถามปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียน สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที-เทส
(t-test) และการทดสอบค่าเอฟ-เทส (F-test)

ผลการศึกษามีดังนี้ต่อไปนี้เป็น

1. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับน้อย แต่มีปัญหาในระดับปานกลางในด้านวิธีเรียนทางไกล และมีปัญหาน้อยในระดับน้อยในด้านกิจกรรมการพบกลุ่มด้านการประเมินผลและด้านครูประจำกลุ่ม
2. การเปรียบเทียบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร เมื่อจำแนกตามเพศ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรด้านอายุ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระดับการศึกษา พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านอาชีพ พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านการประเมินผลสูงกว่ากลุ่มอายุ 40 - 49 ปี และกลุ่มอายุ 50 - 59 ปี

4. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน โดยอาชีพรับจ้างมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านครูประจำกลุ่มสูงกว่าอาชีพเกษตรกรรม

5. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน โดยที่นักศึกษา ระดับประถมศึกษามีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านวิธีเรียนทางไกล ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มและด้านการประเมินผลสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

6. ในด้านข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ เกี่ยวกับการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร มีข้อเสนอแนะให้ควรมีการแนะแนวก่อนลงทะเบียนเรียน ควรจัดหาครูประจำกลุ่มที่มีอายุเป็นผู้สอน นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ จัดแยกผู้เรียนที่อยู่ในวัยกลางคนและสูงอายุ ออกจากผู้เรียนกลุ่มอื่น ๆ จัดครูสอนเฉพาะแต่ละวิชา จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นขั้นตอนเพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ ควรจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายบ่อย ๆ และควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความสุขสนุกสนานบ้างในบางโอกาสควรมีการประเมินผลหลังการพบกลุ่มทุกครั้ง ควรแจกตารางการกำหนดสอบให้นักศึกษาล่วงหน้าทุกคน และควรเชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยายให้นักศึกษาสลับกับการพบกลุ่มปกติบ้าง

LEARNING PROBLEMS OF MIDDLE - AGED AND OLDER ADULT LEARNERS UNDER
THE NON - FORMAL CONTINUING DISTANCE PROGRAM IN KAMPAENGPHET

AN ABSTRACT

BY

CHAROTHAI PUNTI

Present in a partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

May 1997

The purposes of this Study were to find out and to compare learning problems of middle - aged and older Adult learners under the Non - formal Continuing Distance Program in Kampaengphet in 4 areas : distance program, group tutor, group tutorial and evaluation. The samples of this study were middle - aged and older Adult learners under. The Non - formal Continuing Distance Program In Kampaengphet, who were over 40 years of age and enrolling in the second term in the academic year 1955.

The samples comprised of 298 subjects from random sampling technique

Instrument used to collect data was the questionnaire which comprised of 3 parts. Private information part, learning problem part and suggestion part. various statistical methods were used to treat the data such as percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test.

Research results came out as follows:

1. By all, middle - aged and older Adult learners has low learning problems the Non - formal Continuing Distance Program in Kampaengphet. There was moderate Problem in learning distance method, There was low problem in group tutorial, group tutor and evaluation

2. Comparing learning problems of middle - aged and older Adult learners Under the Non - formal Continuing Distance Program in Kampaengphet, Varied by sex, marital status, caring persons, in come, it was found that there was no significant difference. As for age and occupation differences at .01 were found. As for age and educational level, differences at .01 level were found.

3. Middle - aged and Older Adult learners over 60 years of age, had higher learning problem in evaluation more than 40-49 years old group and 50-59 years old group.

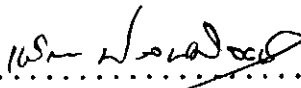
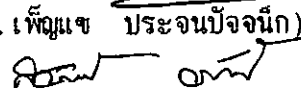
4. As of middle - aged and Older Adult learners who had different occupations had higher learning problem in group tutor the field worhers.

5. As for middle - aged and Older Adult learners who had different educational lewl, problem than the secondary levels in learning distance program tutorial group and in cducation.

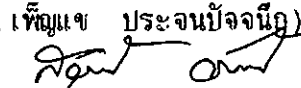
6. As for the suggestions, the middle - aged and Older Adult learners, suggested that more matured groups tutors showld be provided guidance should made before class enrollmeut. The more matured age group should be set in one group, seperated from other groups. The following things should be arranged : special subject teacher, more careful tutorial group activities discussion activities, frequent group lvaluation, class schedule in advance and special lecture for many occosions. etc.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

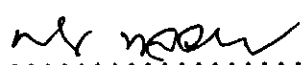
คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(ดร. เพ็ญแข ประจันปัจจนิก)
..... กรรมการ
(รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ดร. เพ็ญแข ประจันปัจจนิก)
..... กรรมการ
(รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร. พิตร ทองชั้น)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 16 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.เพ็ญแข ประจวบปัจจนิก รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ซึ่งเป็นประธานและกรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ และ ดร.พิตร ทองชั้น ซึ่งได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าและให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมทั้ง รศ.เชียรศรี วิวิธสิริ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์อีกด้วย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานและผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ในการดำเนินงานวิจัย เรื่องนี้มาโดยตลอด รวมทั้งหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ และกิ่งอำเภอทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้องและเพื่อนที่ให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย และให้กำลังใจ อย่างดียิ่งมาโดยตลอด จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัย นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ตลอดจนผู้ให้ความช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้าให้ ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี

ชโรทัย ปัญติ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับวัยกลางคนและสูงอายุ	11
การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ...	14
การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ	20
หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	22
ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	23
ปรัชญาการศึกษานอกระบบ	25
แนวความคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน	26
การจัดการศึกษาสายสามัญ	28
การศึกษาทางไกล	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
สมมติฐานการวิจัย	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41

การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	43
 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	 47
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง	48
ตอนที่ 2 ด้านปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร	51
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาตามตัวแปรด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับการดูแล และรายได้	61
ตอนที่ 4 ด้านข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร	72
 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	 78
สรุป	78
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	78
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	78
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	79
สมมติฐานการวิจัย	80
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	81
การเก็บรวบรวมข้อมูล	82

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	82
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
อภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม	104
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย	115
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	127
ประวัติย่อของผู้วิจัย	128

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำแนกตาม ระดับการศึกษาและกลุ่มอายุ	40
2 ข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล รายได้	48
3 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร	51
4 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านวิธีเรียนทางไกล	52
5 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านครูประจำกลุ่ม	54
6 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม	56
7 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในการประเมินผล	59
8 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีเพศต่างกัน	62

9	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาฬงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีอายุต่างกัน	63
10	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้านการประเมินผล ด้วยวิธีของนิวแมนคูลส์ สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่ระดับของกลุ่มอายุ	64
11	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาฬงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	65
12	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาฬงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีอาชีพต่างกัน	66
13	ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านครูประจำกลุ่ม ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและ สูงอายุ ที่ระดับของกลุ่มอาชีพ	68
14	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านครูประจำกลุ่ม ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและ สูงอายุ ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน	69
15	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอก โรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาฬงเพชร ของนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลต่างกัน	70
16	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอก โรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาฬงเพชร ของนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีรายได้ต่างกัน	71
17	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาฬงเพชร	72

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญโดยการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ได้มีนโยบายให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐเร่งระดมสรรพกำลัง เพื่อการจัดการศึกษาอย่างสอดคล้องตลอดกันไปในลักษณะของ "การศึกษาตลอดชีวิต" ทั้งนี้เพราะกระบวนการอันหนึ่งที่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพได้ และเป็นกระบวนการที่มีผลทำให้บุคคลได้พัฒนาความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมอื่น ๆ อันมีคุณค่าในสังคม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ที่ว่า "...ปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งทั้งของชีวิตและสังคม คือ การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานส่งเสริมความเจริญ ความมั่นคง เกื้อหนุนทุกอย่างในบุคคลและประเทศชาติ..." (ภานุรัตน์ รัตยาภาส. 2525 : 247)

ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ทั้งวัยเด็ก วัยหนุ่มสาว และวัยสูงอายุ จึงควรถือเป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐ

อย่างไรก็ตามเท่าที่ผ่านมาประชากรผู้สูงอายุยังคงได้รับความสนใจน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรวัยอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้สูงอายุยังเป็นประชากรกลุ่มน้อย (นภาพร ชัยวรณ. 2530 : 2) หรือข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุยังมีไม่เพียงพอ (สุรกุล เจนอบรม. 2529 : 69) ก็เป็นไปได้ ทั้งที่ประชากรกลุ่มนี้เคยมีบทบาทสำคัญในระบบ เศรษฐกิจและสังคมของประเทศมาแล้ว และยังมีความรู้มีประสบการณ์ซึ่งสะสมมาตลอดชีวิต สามารถทำประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคมได้ อีกมาก

สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน (เพ็ญแข ประจันปัจฉิก. 2534 : 13) มีกลุ่มประชากรสูงอายุประมาณร้อยละ 3.9 ของประชากรทั้งหมด แต่ในปี พ.ศ.2544 นั้น จำนวนนี้จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5 ส่วนในปี พ.ศ. 2544 ประชากรผู้สูงอายุของไทยจะมีราวร้อยละ 9.4 ของประชากร

ทั้งหมด เมื่อคิดเป็นจำนวนแล้ว ในปัจจุบันประชากรผู้สูงอายุของไทย มีจำนวน 2 ล้าน 7 แสนคนเศษ และอีก 20 ปีข้างหน้าจะเพิ่มอีกเท่าตัว คือ เป็นประมาณ 5 ล้าน 2 แสนคนเศษ ซึ่งจำนวนนี้หากคิดเป็นร้อยละก็จะได้ร้อยละ 5.4 และ 7.7 ของประชากรทั่วประเทศ

จากตัวเลขดังกล่าวแสดงให้เห็นแนวโน้มว่าในอนาคต โครงสร้างประชากรของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะการเป็นประชากรผู้สูงอายุ (Aging Population) กล่าวคือฐานปิรามิดประชากร ซึ่งประกอบด้วยประชากรวัยเด็กจะแคบเข้า ส่วนยอดปิรามิดประชากรซึ่งเป็นผู้สูงอายุจะขยายออกคล้ายกับโครงสร้างประชากรของประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา สวีเดน อังกฤษ และญี่ปุ่น เป็นต้น ซึ่งประเทศเหล่านี้มีประชากรผู้สูงอายุกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (คณะกรรมการวางแผนประชากร, 2529 : 23 - 25)

ถึงแม้ว่าอัตราเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงมากเท่ากับ ของประเทศที่มีการพัฒนาแล้วในระดับสูงดังกล่าวข้างต้น แต่ข้อมูลข้างต้นก็แสดงให้เห็นว่าประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยนับวันจะเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านจำนวนและสัดส่วนสืบเนื่องมาจากนโยบายลดอัตราการเกิดของประชากร รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ ทาที่ชีวิตคนยืนยาวขึ้น การเพิ่มประชากรผู้สูงอายุย่อมก่อให้เกิดปัญหา กับตัวผู้สูงอายุเอง และจะมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมด้วย

รัฐบาลได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าวข้างต้นและได้จัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535 - 2539) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ มีรายละเอียดดังนี้คือ

1. เพิ่มบทบาทของรัฐบาลในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่มีศักยภาพและมีความสามารถสูงขึ้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น การจัดระบบให้สวัสดิการด้านการศึกษา และการรักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น
2. ปรับปรุงผ่อนคลายกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและเอื้อต่อการให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้สูงอายุมากขึ้น
3. สนับสนุนการฝึกกำลังของสถาบันครอบครัว ชุมชน องค์กรภาคเอกชนรวมทั้งสถาบันศาสนา กับภาครัฐ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจและวัฒนธรรมของคนทุกระดับในสังคม รวมทั้งของผู้สูงอายุ

กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกโรงเรียนให้กับประชาชนทั่วไปโดยมีเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ 1.ให้บริการ และโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ ทราบข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ มีเครื่องมือและรู้จักแสวงหาข้อมูลมาประกอบการคิดและตัดสินใจเพื่อจะได้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพ เป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยให้ประชาชนรู้จักแสวงหาและเลือกสรรสิ่งที่ดีงามนำไปปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชนให้ดีขึ้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2530 : 5 - 6)

ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความรู้ของประชาชนดังกล่าวแล้วข้างต้น กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ใช้การศึกษาทางไกลในการจัดการศึกษานอกระบบ ให้แก่ประชาชนที่พลาดหรือขาดโอกาสทางการศึกษา

การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาระบบเปิดที่มุ่งขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวางทั่วถึงและเป็นธรรม ลดภาวะความจำกัดทั้งด้านกระบวนการ โครงสร้างและสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ แทนที่จะใช้สถานศึกษา ชั้นเรียนและอาจารย์เป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน การศึกษาทางไกลจะเป็นการใช้สื่อการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเองมากที่สุดโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน (วิจิตร ศรีสขันธ์. 2529 : 4) กล่าวคือการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ให้อิสระกับผู้เรียนในด้านเวลา สถานที่เรียน ทาที่ผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลและมีความจำเป็นต้องประกอบอาชีพได้มีโอกาสศึกษาด้วยตนเองตามความต้องการ ในช่วงที่ว่างจากการทำงานโดยไม่ต้องนั่งเรียนในชั้นเรียนตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

วิธีเรียนทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นวิธีเรียนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาทางไกลศึกษาด้วยตนเอง ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ต้องการโดยอาศัยสื่อ 3 ประเภทคือ สื่อหลัก สื่อเสริม และการพบกลุ่ม สื่อหลักได้แก่ คู่มือเรียน ชุดการเรียน สิ่งพิมพ์ เอกสารประกอบการเรียน สื่อเสริม ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ เทปคาสเซต และการพบกลุ่ม ได้แก่ การกระทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักศึกษาทางไกลโดยมีครูประจำกลุ่มเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และดำเนินการพบกลุ่ม การพบกลุ่มจะกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง นอกจากนั้นยังสามารถศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากศูนย์การเรียน ห้องสมุดประชาชน และแหล่งความรู้หมู่บ้านได้อีกด้วย (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533 : 6)

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชรเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนในเขตจังหวัดกำแพงเพชร รวมทั้งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาทางไกลด้วย โดยได้เริ่มจัดการศึกษาทางไกลขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2530 ดำเนินการใน 3 ระดับได้แก่ระดับประถมศึกษา มีนักศึกษา 271 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักศึกษา 1,399 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักศึกษา 577 คน รวมจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 2,247 คน (รายงานสรุปผลการเรียนสายสามัญ. 2530 : 1 - 45)

ในปัจจุบันนี้มีจำนวนผู้เข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกลของจังหวัดกำแพงเพชรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากระดับประถมศึกษา มีนักศึกษา 1,235 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักศึกษา 5,947 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักศึกษา 2,584 คน รวมจำนวนนักศึกษาทั้งสิ้น 9,766 คน

สำหรับนักศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ที่เรียนอยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ระดับประถมศึกษา มีนักศึกษา 554 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีนักศึกษา 600 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีนักศึกษา 150 คน (แบบรายงานการจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ประเภททางไกล. 2538 : 1 - 5)

เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เรียนในช่วงอายุดังกล่าวเมื่อปีการศึกษา 2530 จะเห็นว่า ผู้เรียนกลุ่มนี้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างมากโดยที่ในปีการศึกษา 2530 นั้น มีจำนวนผู้เรียนในระดับประถมศึกษา 27 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 10 คน (รายงานนักศึกษาสายสามัญ ปีการศึกษา. 2530 : 1 - 109)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีจำนวนนักศึกษาที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งในจำนวนนี้มีทั้งนักศึกษาที่มีวัยกลางคนคืออายุ 40 ปีขึ้นไปจนถึงวัยผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีแนวโน้มว่าจำนวนนักศึกษาที่มีอายุมากเหล่านี้จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นในเวลาต่อไป ซึ่งส่วนหนึ่งอาจมาจากการแพร่กระจายความคิดด้านการศึกษาลดข้อพิพาท และการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เรียนได้มาเรียนมากขึ้น หากมีนักศึกษาในกลุ่มอายุกลางคนและสูงอายุเช่นนี้ เข้าเรียนมากขึ้น ก็มีความจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับนักศึกษากลุ่มเหล่านี้ด้วย อีกประการหนึ่งควรมีการศึกษาค้นคว้าที่เป็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักศึกษาวัยกลางคนและสูงอายุด้วย ทั้งนี้เพื่อนำ

ข้อมูลมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่นักศึกษากลุ่มนี้ต่อไป โดยปกติแล้ว ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมักมีปัญหา เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ส่วนมาก คือจะประเมินความสามารถของตัวเองต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเฉพาะกับการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทั้งนี้เพราะว่ามีความพะวงอยู่กับประสบการณ์เก่า ๆ สมัยเป็นเด็ก นอกจากนี้แล้วผลลัพธ์ของการมีอายุมากขึ้นอาจจะมีอุปสรรคในการเรียนอันเนื่องมาจากมีอัตราเร็วในการเรียนลดลง รวมทั้งมีความเคร่งเครียดจากการเรียนมากขึ้นอีกด้วย (Lovell, 1980 : 28 - 29)

อย่างไรก็ตามจากการรวบรวมผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ อาเรนเบิร์ก และ โรเบิร์ตสัน (Arenberg and Robertson, 1974) พบว่า ผู้สูงอายุมักสามารถเรียนรู้ได้ดี หากมีการจัดสภาพแวดล้อม และระบบการเรียนที่เหมาะสม ที่จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และความจำ เช่น การจัดเอกสารการเรียน และวิธีการสอนใหม่ ๆ เป็นต้น แต่ก็พบว่ามีความอุปสรรคในการเรียนบางประการ เช่น ขาดการแนะนำที่เหมาะสม ขาดการเอาใจใส่ของผู้จัดต่อความต้องการของผู้เรียน วัยกลางคนและสูงอายุนอกจากนี้แล้วยังพบว่า การจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษากลุ่มนี้ยังเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมและไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของหน่วยงานเพื่อผู้สูงอายุรัฐแคลิฟอร์เนีย (1982) ซึ่งพบผลเช่นเดียวกันนี้ด้วย

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคคลวัยกลางคนและสูงอายุ เช่น ความสามารถในการมองเห็นและการได้ยินจะลดลงเมื่อย่างเข้าวัยกลางคน ความสามารถในการเรียนรู้ นั้น แม้จะพบว่าบุคคลในวัยกลางคนและสูงอายุจะสามารถเรียนรู้ได้ เช่นเดียวกับบุคคลในวัยอื่น สำหรับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุจะต้องใช้เขาวีปัญห ทั้งสองประเภท ประเภทแรกคือเขาวีปัญหาที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ได้แก่ระบบประสาท สมองและความจำ กับเขาวีปัญหาอีกประเภทหนึ่งคือ เขาวีปัญหาจากประสบการณ์ที่ได้สะสมมาเป็นลำดับ แต่ถือว่าจะต้องใช้เขาวีปัญหาลักษณะที่สองคือ ประสบการณ์ที่สะสมมานั้นมากกว่าเขาวีปัญหาลักษณะแรก (สมบุญ ศาลยาชีวิน, 2526 : 61) อีกประการหนึ่งพบว่า วัยกลางคนและสูงอายุ มีโรคเกิดขึ้นในตัวหลายอย่าง เช่น โรคเกี่ยวกับหลอดเลือดแข็งตัวและอุดตัน โรคระบบหายใจ โรคเบาหวาน เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ได้ (จิราพร สุวรรณเกษตร, 2525 : 47 - 50) สำหรับปัญหาทางด้านจิตใจที่อาจเกี่ยวข้องกับปัญหาในการเรียน เช่น เกิดความวิตกกังวลว่า ความสามารถในการเรียนรู้ลดน้อย เกิดความกลัวเนื่องจากความเสื่อมถอยของตัวเอง ตัดสินใจช้า ไม่มีความมั่นใจในการเรียน ไม่กล้าแสดงออก มีทัศนคติต่อการเรียนเป็นเชิงลบ มักพบในผู้เรียนวัย

กลางคน และสูงอายุมากกว่าผู้เรียนกลุ่มอื่น เนื่องจากมีวัยสูงกว่าและเห็นทางการเรียนมาเป็นเวลานาน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาปัญหาการเรียนของผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่เรียนอยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล ของจังหวัดกำแพงเพชร ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของผู้เรียนวัยกลางคนและสูงอายุยังมีจำนวนน้อยอยู่มาก และอีกประการหนึ่ง เนื่องจากมีจำนวนผู้เรียนในวัยนี้ในจังหวัดกำแพงเพชรเพิ่มมากขึ้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ในวัยกลางคนและสูงอายุ ข้อมูลด้านปัญหาการเรียนของผู้เรียนในกลุ่มนี้ที่ได้รับ จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ในจังหวัดกำแพงเพชร ต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกลจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และสูงอายุนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกลจังหวัดกำแพงเพชร ที่จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกลจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่ง

สามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนวัยกลางคน และผู้สูงอายุของจังหวัดกำแพงเพชรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และผู้สูงอายุที่มีความแตกต่างในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสอดคล้อง และเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละกลุ่มต่อไป

3. ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกลซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ในจังหวัดกำแพงเพชร ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุนอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกลจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้ คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไปและลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1,154 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้สุ่มจากประชากร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) ร้อยละ 25 จากจำนวนประชากรข้างต้น โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) ซึ่งคำนวณตามระดับ จำนวน 298 คน โดยแบ่งเป็นนักศึกษาระดับประถมศึกษา 143 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 155 คน

2. ตัวแปร ในการศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ได้กำหนดตัวแปรไว้ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) 40 - 49 ปี
- 2) 50 - 59 ปี
- 3) 60 ปีขึ้นไป

2.1.3 ระดับการศึกษา

- 1) ประถมศึกษา
- 2) มัธยมศึกษาตอนต้น

2.1.4 อาชีพ

- 1) รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- 2) เกษตรกรรม (ทำนา ทำสวน ทำไร่)
- 3) ค้าขาย (เจ้าของกิจการ ค้าขายส่วนตัว ตัวแทนขาย)
- 4) รับจ้าง (รับจ้างส่วนตัว ลูกจ้างในโรงงาน หรือสถานประกอบการอื่น ๆ)

2.1.5 สถานภาพการสมรส

- 1) โสด
- 2) สมรส

2.1.6 บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล

- 1) มากกว่า 3 คน
- 2) 3 คนขึ้นไป

2.1.7 รายได้

- 1) รายได้ต่ำกว่า 2,500 บาท
- 2) รายได้ตั้งแต่ 2,500 - 3,000 บาท
- 3) รายได้สูงกว่า 3,000 บาท

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและ
สูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร
จำนวน 4 ด้าน

- 2.2.1 ด้านวิธีเรียนทางไกล
- 2.2.2 ด้านครูประจำกลุ่ม
- 2.2.3 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม
- 2.2.4 ด้านการประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน หมายถึง นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ที่เป็นผู้ใหญ่อยู่ในวัยกลางคน คือ ช่วงอายุระหว่าง 40 - 59 ปี ซึ่งถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ มีความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญาและด้านอารมณ์ ซึ่งอาจมีผลต่อการเรียนในหลักสูตรการศึกษายาสามัญ ที่เรียนอยู่
2. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยสูงอายุ หมายถึง นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ที่เป็นผู้ใหญ่วัยสูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจเพิ่มมากขึ้น มีความเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญาและมีปัญหาด้านของอารมณ์ ซึ่งอาจมีผลต่อการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ที่เรียนอยู่
3. หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ หมายถึง หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 และระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2531 ซึ่งปัจจุบันและยังเป็นหลักสูตรการเรียนที่นักศึกษาวัยกลางคนและสูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ที่ศึกษาอยู่
4. ปัญหาการเรียน หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล แบ่งออกเป็น

4.1 ปัญหาด้านวิธีเรียนทางไกล หมายถึง ปัญหาในการจัดสื่อต่าง ๆ ซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับนักศึกษาผู้ใหญ่ที่อยู่ในวัยกลางคนและสูงอายุ รวมไปถึงการจัดเอกสารประกอบการเรียน แบบฝึกปฏิบัติ รายการรายการวิทยุกระจายเสียงและรายการวิทยุโทรทัศน์ ชุดการเรียน สิ่งพิมพ์ ขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน สถานที่พบกลุ่ม อาจไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียน

4.2 ปัญหาด้านครูประจำกลุ่ม หมายถึง ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำกลุ่ม เช่น ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ หรือมาสาย หรือมาไม่เต็มเวลา ขาดความเสียวสละ ไม่ค่อยเอาใจใส่ดูแลนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ ขาดประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มสำหรับผู้ใหญ่ และไม่เตรียมตัวในการสอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียนที่อยู่ในวัยกลางคนและสูงอายุ ขาดการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้เรียนที่อยู่ในวัยกลางคนและสูงอายุ

4.3 ปัญหาด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม หมายถึง ปัญหาในการจัดเตรียมและการวางแผนในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มรวมทั้งการจัดเนื้อหาของกิจกรรมการพบกลุ่มซึ่งอาจขาดความเหมาะสมกับผู้เรียนที่อยู่ในวัยกลางคนและสูงอายุ เช่น เวลาในการมาร่วมกันจัดกิจกรรมการพบกลุ่มมีน้อยครั้ง การจัดกิจกรรมส่วนมากมีแต่การจัดกิจกรรมการแก้ปัญหาการเรียน ละเลยการทำกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ครูไม่ได้มอบหมายงานล่วงหน้าให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนขาดความพร้อมในการเรียนหรือไม่ได้จัดกิจกรรมการพบกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูไม่ได้คำนึงถึงผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ

4.4 ปัญหาด้านการประเมินผล หมายถึง ปัญหาด้านการจัดการประเมินผลในแต่ละบทเรียน การประเมินผลก่อนเรียน การประเมินผลระหว่างเรียน การประเมินผลหลังเรียน การเลือกวิธีการประเมินผล เช่น ไม่ได้มีการประเมินผลแต่ละบทเรียนทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจต้องทำในบทเรียนนั้น ๆ ครูประจำกลุ่มไม่ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับคะแนนระหว่างภาค ไม่มีการทดสอบและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการสอบระหว่างภาค และวิธีการประเมินผลไม่เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละบทเรียนเป็นต้น รวมไปถึงการขาดการจัดการประเมินผลที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ นำเสนอหัวข้อของแนวคิดและความหมายเกี่ยวกับวัยกลางคนและผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจของผู้ใหญ่ วัยกลางคนและสูงอายุ การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ความหมายของการศึกษานอกโรงเรียน ปรัชญาการศึกษานอกโรงเรียน แนวความคิดในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ การศึกษาทางไกล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับวัยกลางคนและสูงอายุ

ความสูงอายุเป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเริ่มตั้งแต่เกิดและดำเนินต่อเนื่องไปจนสิ้นอายุของชีวิตนั้น ๆ

ผู้สูงอายุโดยทั่วไป หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป วัยสูงอายุเป็นวัยสุดท้ายของชีวิตที่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายไปในทางเสื่อมลง ความต้านทานทางโรคน้อยลง จิตใจ อารมณ์เปลี่ยนแปลง ประสพ รัตนากร (คำบรรยายในชมรมผู้สูงอายุ ม.ป.ป.:3) ได้กล่าวถึงคำ สูงอายุว่า นอกจากจะดูตัวอายุแล้ว ยังต้องดูถึงความแปรปรวนของร่างกายและจิตใจ ซึ่งมักจะเปลี่ยนได้ ตั้งแต่อายุ 45 ปีขึ้นไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้แก่

1. เกิดอาการอ่อนเพลีย อดทนไม่ได้ ออกแรง
2. มีการปวด ที่ไม่ได้ ออกแรง
3. เสี่ยงที่จะไม่สดใสมือเหมือนเดิม
4. เดินชอยเท้าถี่เข้า
5. นอนน้อยลงและนอนไม่ค่อยหลับ
6. ความจำเรื่องในปัจจุบันจะลดลง แต่จำเรื่องในอดีตได้ดี
7. มีอาการเปลี่ยนแปลงด้านอาการแทรกซ้อน เช่น เป็นลม เป็นต้น
8. มีอารมณ์เศร้า หดหู่ ระวังง่าย ใจน้อย ฯลฯ

อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ได้พยายามที่จะกำหนดความหมายของผู้สูงอายุไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

ประสพ รัตนากกร (2529 : 18) กล่าวว่า "วัยสูงอายุ" อาจเรียกว่า วัยงาม หรือ วัยวัฒนา ต่างประเทศใช้คำว่า Golden Age และตามนโยบายบริการสาธารณสุขโดยให้เป็นอายุตามปฏิทินเป็นเกณฑ์มาตรฐานสากล กำหนดอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นการเริ่มต้นของการเป็นผู้สูงอายุ (บรรลุ ศิริพานิช. 2526 : 40)

บริบูรณ์ พรพิบูลย์ (กมลสิน สาตรา. 2531 : 7; อ้างอิงมาจากบริบูรณ์ พรพิบูลย์. ม.ป.ป.) อธิบายว่า ผู้สูงอายุ คือผู้ที่มีความเสื่อมโทรมของสังขารตามธรรมชาติ กำลังถดถอย เริ่มเชื่องช้า ลูกหลานและสังคมควรได้ดูแล นอกจากนี้ กมลสิน สาตรา (2531 : 8) อธิบายว่าการสูงอายุของบุคคลไม่เท่ากัน แตกต่างกันขึ้นอยู่กับพันธุกรรม เพศ การระวังรักษาสุขภาพ อาหารและสิ่งแวดล้อม

ฮาร์วิกเฮวิท (สุวัจน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Havighurst. 1972) กล่าวว่า วัยชรา - วัยสูงอายุ (Late Maturity) คือ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป และสมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (สุวัจน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 4 ; อ้างอิงมาจากสมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. 2533) ให้ความหมายว่า บัณฑิตวัย หรือวัยชรา เริ่มจากอายุ 51-75 ปี คนในช่วงนี้ส่วนมากจะมีครอบครัวอาชีพ ที่อยู่อาศัย และหลักฐานมั่นคง แต่ถ้ายังไม่มียังจากกล่าวได้ว่าไม่มีโอกาสอีกแล้ว เนื่องจากมีความเจ็บป่วยทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ มีความเสื่อมโทรมลงมาก สติปัญญาความจำเสื่อมถอย วัยนี้จึงต้องการความสุข เพื่อให้ชีวิตอยู่รอดถึงวาระสุดท้ายของตน

สถาบันแห่งชาติผู้สูงอายุของสหรัฐอเมริกา (จรัสวรรณ เทียนประภาส และพัชรี ดันศิริ. 2533 : 4) กำหนดผู้สูงอายุวัยต้น (Young Old) อายุระหว่าง 60 - 74 ปี เป็นวัยที่ยังมีชราภาพมากถ้าสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี เมื่ออายุ 75 ปีขึ้นไปจึงจะถือว่าเป็นวัยชราอย่างแท้จริง ส่วนทางด้านแรงงานนั้นในประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ผู้สูงอายุ คือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป (Wilson. 1988 : Unpage)

เจก ธนะศิริ (2534) แบ่งความชราเป็น 4 ประเภท

1. ชราโดยอายุ เกิดมานานเท่าใดนับปีได้ตามอายุปฏิทิน
2. ชราโดยสังขาร คือ สภาพเรือนร่างเป็นไปตามสังขาร เช่น หลังโกง เนื้อหนังเหี่ยวยุ่น ตามัว หูตึง ผมหงอก พันหัก เป็นต้น

3. ชราโดยจิตใจ คือ สภาพเรือนร่างที่มีจิตใจหรือประสาทไม่ปกติ มีจิตวิตกกังวล ขาดคิด ขาดระแวง อัจฉาธิยา อาฆาตพยาบาท สิ่งเหล่านี้จะช่วยสะท้อนเรือนร่างถึงร่างกาย ของตน จะดูว่าแก่ และเศร้าหมอง ดูว่าชราเกินกว่าอายุจริง

4. ชราโดยสังคม คือ ชีวิตการงานและสังคม เช่นตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ

สรุปได้ว่าผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีชีวิตอยู่ช่วงวัยสุดท้ายของ ชีวิต เป็นวัยแห่งความเสื่อมถอย ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ หน้าที่การงาน และบทบาท ทางสังคมลดลง เป็นที่ควรได้รับการช่วยเหลือ ดูแล และให้ความสนใจเป็นอย่างมากเพื่อให้มี ความสุข

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับวัยกลางคนและสูงอายุนั้น เลอวินสัน (วิกอร์ คัมทูลาเท.2536: 22 - 28 ; อ้างอิงมาจาก Levinson, 1978, 18 - 39) อธิบายแนวคิดที่ว่าชีวิตของบุคคลมีการ พัฒนาเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนไปตามกาลเวลาลำดับกับฤดู เพียงแต่การเปลี่ยนแปลงในชีวิตของบุคคล สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงอายุ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็น 4 ยุค หรือวัยรวมไปถึงช่วงวัยเปลี่ยนของอายุ ด้วย ยุค หรือวัยของชีวิตแบ่งออกได้ดังนี้

ช่วงผู้ใหญ่ตอนปลายอายุ 65 ปีขึ้นไป ลักษณะที่เคยเป็นบุคคลสำคัญในด้านการงานอาชีพ และครอบครัวจะลดถอยลง แต่ก็ยังเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์

ช่วงเปลี่ยนไปสู่วัยผู้ใหญ่ตอนปลายอายุ 60 - 65 ปี

ช่วงผู้ใหญ่ตอนกลางอายุ 45 - 60 ปี เป็นช่วงที่มีอิทธิพลมากทางด้านหน้าที่การงาน มีความมั่นคงในด้านครอบครัว มีความเจริญก้าวหน้าสูงสุดในชีวิต ขณะเดียวกันก็จะมีความรู้สึก เกี่ยวกับการเสื่อมถอยทางด้านร่างกาย

ช่วงเปลี่ยนแปลงกึ่งกลางของชีวิตอายุ 40 - 45 ปี

ช่วงผู้ใหญ่ตอนต้นอายุ 22 - 40 ปี เป็นช่วงที่บุคคลต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับตนเอง และบุคคลอื่นในสังคม เป็นช่วงที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองหลายครั้งเกี่ยวกับหน้าที่การงาน ครอบครัว เป็นต้น

ช่วงเปลี่ยนไปสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นอายุ 17 - 22 ปี

ช่วงเด็กและวัยรุ่นอายุ 13 - 17 ปี เป็นช่วงที่มีภาระกิจสำคัญ คือ การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมและการดำรงชีวิตของผู้ใหญ่

ช่วงเปลี่ยนแปลงไปสู่วัยเด็กอายุ 0 - 3 ปี

ตามแนวความคิดของเลอวินสัน สรุปได้ว่าช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลางเป็นวัย 45 - 60 ปี เป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญเกี่ยวกับบุคคลเป็นวัยที่บุคคลรู้สึกกังวลต่อความเสื่อมของร่างกาย ของ อาชีพและสังคมด้วย ส่วนวัย 60 ปีขึ้นไปเป็นวัยที่มีความเสื่อมถอยลง

การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายวัยกลางคน

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 94) ได้อธิบายว่า ในวัยกลางคนร่างกายมีความเสื่อม ทั้งด้านรูปร่างหน้าตาภายนอก และอวัยวะภายในสมรรถภาพของสมองหย่อนลงประสาทสัมผัสต่าง ๆ และการชักกล้ามเนื้อเรื่องช้าลง สายตาและการได้ยินมีการเปลี่ยนแปลงไป มีไขมันสะสมตาม อวัยวะและส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเพิ่มขึ้น ผมหงอก ผิวหนังเริ่มเหี่ยวแห้ง สมรรถภาพทางเพศลดลง เพศหญิงเมื่ออายุใกล้ 50 ปี มีระยะหมดประจำเดือน (Menopause) เพศชายก็มีระยะเปลี่ยนแปลง ของฮอร์โมนเพศและอารมณ์ในระยะใกล้เคียงกัน แต่เกิดในอายุมากกว่าหญิงเป็นระยะเปลี่ยนวัย ของชาย (Climacteric) คนวัยกลางคนต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมของร่างกาย และความหนุ่มสาวที่กำลังหาย ทำให้มีผลกระทบต่ อารมณ์และสุขภาพจิตได้ นอกจากนั้นในวัยนี้ยัง เริ่มมีการเจ็บป่วยต่าง ๆ เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคกระดูกและ ข้อต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตที่ราบรื่น คนวัยนี้จึงควรยอมรับสภาพความ เป็นจริงของธรรมชาติ คือความเสื่อมของร่างกาย แม้ว่าบางคนจะพยายามฝืนความเสื่อมของ ร่างกายอย่างเต็มความสามารถ แต่ก็คงฝืนธรรมชาติไปไม่ได้

การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจวัยกลางคน

คนวัยกลางคนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน(ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535 : 97) บางครั้งก็เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เฉียบพลัน มีการสูญเสียด้านบทบาททางสังคม การงาน คู่สมรส ที่สำคัญก็คือการสูญเสียความรู้สึกมีค่าของตนเอง ทำให้เกิดอารมณ์หวนไหวมาก มีความกังวลและ ความเครียด อารมณ์เศร้า เบื่อหน่ายชีวิต อาจมีการดื่มเหล้าหรือติดสิ่งเสพติดหรือมีการเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิตอย่างกระชั้นชิดได้ บางคนมีความน้อยใจในการที่ตนไม่ทันเทียมผู้อื่นได้ในฐานะ และตำแหน่งหน้าที่การงาน และมีความล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาชีวิต

ลักษณะอารมณ์ คนวัยกลางคนมีอารมณ์ที่ผันแปรได้ง่าย เพราะมีประสบการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตหลายด้านที่ต้องปรับตัว มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบดูแลบุตรหลานและบิดามารดาของตนเอง งานในหน้าที่ก็มีมากขึ้น หรือมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ตนเป็นผู้บริหารหรือเป็นผู้ร่วมงานก็ตาม ทั้งยังมีบทบาทรวมในสังคมที่ต้องการความเสียสละกำลังกาย กำลังความคิดและทรัพย์สิน หากฐานะเอื้ออำนวย วัยนี้จึงเป็นที่แสดงอารมณ์ออกได้หลายอย่างและมีความรุนแรงได้มากที่พบได้บ่อย ได้แก่

อารมณ์เศร้า คนวัยกลางคนที่บุตรหลานหรือคู่สมรสจากไปด้วยเหตุผลตามธรรมชาติอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีความรู้สึกเหงา ว้าเหว่ อ้างว้าง ซึมเศร้า อาจมีอารมณ์เศร้ามากจนถึงขนาดเบื่อโลก เบื่อชีวิต หรือคิดฆ่าตัวตายได้ อารมณ์เหงาและว้าเหว่พบได้เป็นปกติเป็นครั้งคราวของคนวัยนี้แต่เมื่อวิกฤติการณ์ที่เป็นสาเหตุผ่านพ้นไป หรือมีทางออกที่เหมาะสมอาการก็จะหายไป ส่วนในผู้ที่มามีอารมณ์เศร้ามากและเกิดอยู่เป็นเวลานาน ย่อมแสดงถึงการไม่สามารถแก้ปัญหาของผู้นั้นได้ พบได้ในผู้ที่มีการพัฒนาการทางอารมณ์ที่บกพร่องในวัยเด็กและวัยรุ่นสาว ผู้ที่มีบุคลิกเจ้าระเบียบ และมีความรอนอ่อนผ่อนตามผู้อื่นยาก จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ยากและทราบดีถึงหวังและเศร้าได้ง่าย

อารมณ์อาจแสดงออกทางอื่นได้ เช่น ความไม่สบายทางกาย เช่น การเจ็บป่วยบ่อย ๆ เหนื่อยง่าย ใจสั่นใจเต้น อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ รับประทานอาหารไม่ได้ เบื่องาน ไม่อยากทำอะไร ใจน้อย หงุดหงิดง่าย แยกตัวและชอบอยู่คนเดียว ไม่เข้าสังคม

สาเหตุที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์เศร้าในคนวัยกลางคน ได้แก่

1. ความเสื่อมของร่างกายและสมอง สมรรถภาพทางกายลดลง อ่อนเพลียง่าย ไม่สามารถควบคุมการใช้อวัยวะต่าง ๆ ได้ดีเช่นเมื่อครั้งยังหนุ่มสาว โรคภัยต่าง ๆ มาเบียดเบียน ทราบดีรู้สึกว่าตนเองกำลังสูญเสียกำลังกายไปทีละน้อย ผู้ที่ไม่ยอมรับสภาพหรือปรับตัวไม่ได้ก็จะหงุดหงิด กังวลและเศร้าซึม

2. การพลัดพรากจากผู้ที่เป็นที่รัก เช่น การตายของคู่สมรส การตายของบิดามารดา หรือญาติสนิท บุตรธิดาแยกครอบครัวไป หรือเพื่อนฝูงเหินห่างไป ทราบดีถึงความว้าเหว่หงอยเหงา ไม่มีที่ปรึกษาใกล้ชิด ขาดผู้คอยช่วยเหลือ ต้องใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังเป็นส่วนมาก

3. การสูญเสียด้านวัตถุ เช่น การทำงานพลั้งพลาด การค้าขายขาดทุน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย อาจถูกฉ้อโกงให้เสียทรัพย์สิน เหล่านี้ย่อมกระทบกระเทือนต่อจิตใจ

4. การสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง อาจเกิดจากการสูญเสียในด้านอื่น ๆ ดังกล่าวมาแล้ว และไม่สามารถปรับตัวได้ รู้สึกอาลัยอวรณ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเคยมีเคยเป็นในอดีต หรือไม่ก็อาจมองย้อนไปในอดีต และประเมินความผิดพลาดของตนเองและความล้มเหลวของชีวิต ทำให้ไม่พอใจในตนเอง อาจโทษตนเองว่าทำให้ครอบครัวไม่มีความสุขเท่าที่ควรที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การที่คนวัยกลางคน โดยเฉพาะในช่วงท้ายจะมีบทบาทในสังคมน้อยลง เช่น ไม่เป็นที่รู้จักและยอมรับยกย่องเหมือนครั้งที่ยังมีตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่มีอำนาจหน้าที่อย่างที่เคยเป็น ทำให้รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าน้อยลง ส่วนมากจะพบในคนที่หลงตนเองและหลงในอำนาจวาสนามากเกินไป ญาติเตรียมตัวไว้ว่าสิ่งเหล่านี้วันหนึ่งจะต้องสูญหายไปเป็นธรรมดา จึงมิได้มีสิ่งอื่นใดไว้ยึดเหนี่ยวจิตใจ

5. ผู้ที่สร้างเคร่งกับการทำงานจนเกินไป ไม่รู้จักพักผ่อน ไม่มีงานอดิเรก ไม่เคยอยู่ว่าง ๆ เมื่อการงานเริ่มลดลง ก็ไม่มีสิ่งอื่นมาทดแทน

6. ผู้ที่มีบุคลิกภาพเจ้าระเบียบ เอาแต่ใจตนเอง ไม่ยอมฟังผู้อื่น เชื้อมั่นในตนเองมากเกินไปไม่รู้จักประนีประนอม ไม่รู้จักร่อนอ่อนผ่อนตามผู้อื่นหรือยึดหยุ่นตามสถานการณ์ภายนอกผู้ที่มีบุคลิกภาพเช่นนี้จะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ยาก ไม่ยอมรับสิ่งที่เสื่อมถอยลง พยายามกระทำทุกอย่างให้คงเดิมและทำตามความคิดของตน เมื่อพบว่าในที่สุดเป็นไปไม่ได้จะผิดหวังอย่างรุนแรงและมีอารมณ์เศร้าได้มาก

สำหรับด้านอารมณ์หวั่นไหวและกังวลนั้น (ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535 : 102) ความกังวลเกิดได้กับทุกเพศทุกวัย แต่คนวัยกลางคนมีเรื่องให้เกิดความกังวลได้มากกว่าวัยอื่น เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาในชีวิตช่วงวัยนี้มีมากมาย ทั้งความรับผิดชอบและหน้าที่เพิ่มขึ้นในช่วงแรกของวัย และการสูญเสียที่ค่อย ๆ มีเพิ่มขึ้นในเรื่องส่วนตัวและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหมั้นหมั้นและชายเปลี่ยนวัย คือ ประมาณอายุใกล้ 50 ปี คนวัยนี้จะมีอารมณ์หวั่นไหวมาก รู้สึกหงุดหงิดและวิตกกังวลทั้งที่มีเหตุและไม่มีเหตุบางครั้งก็อยากร้องไห้โดยไม่มีเหตุผล หวาดกลัวและอาจถึงระแวงกลัวว่าตนจะไม่สบาย จะไม่มีใครดูแล รู้สึกถูกบุตรทอดทิ้ง ไม่ชอบหน้าสามีหรือเชย อิจฉาคนวัยหนุ่มสาวที่ทำสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าตน รู้สึกตนจะแก้ปัญหาและช่วยตนเองไม่ได้ กลัวจะเป็นโรคประสาท หรือกลัวจะควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ตื่นเต้นง่าย

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายวัยสูงอายุ

ศรีธรรม ธนะภูมิ (2535 : 105 - 106) ได้ให้ความเห็นว่าความเสื่อมทางชีวภาพ

เกิดขึ้นในระดับเซลล์ของอวัยวะต่าง ๆ ความเสื่อมนี้เป็นผลที่เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างปัจจัยทางพันธุกรรม เมตาบอลิซึม ฮอร์โมน อิมมูน และกายวิภาค ทำให้มีเลกุลและเซลล์เสื่อม มีการเปลี่ยนรูปร่างของ DNA และ RNA ของเซลล์ที่เสื่อมในผู้ชราบางคน ทำให้มีการเสื่อมของอวัยวะภายในและภายนอก

ระบบอิมมูน มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ติดเชื้อง่าย และเพิ่มแนวโน้มการเป็นมะเร็งบางอย่าง เช่น มะเร็งของลำไส้ใหญ่ ต่อมลูกหมาก กระเพาะอาหาร และผิวหนัง

รูปร่างลักษณะภายนอก มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมเพิ่มขึ้น กล้ามเนื้อหย่อนยาน และลีบ ความสูงลดลง หลังโก่ง หน้าอกนูน รูปร่างเปลี่ยนไป ผมหงอก ไขมันใต้ผิวหนังลดลง ผิวหนังเหี่ยวแห้งและตกกระ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เห็นได้ชัดขึ้น แม้บางคนจะพยายามปกปิดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะยังยอมรับไม่ได้ โดยเฉพาะผู้ที่สนใจและหมกมุ่นในเรื่องรูปร่างหน้าตาและความสวยงามของตนมากเกินไป

กระดูกและข้อต่าง ๆ มีการอักเสบและเสื่อม ทำให้การเดินและการเคลื่อนไหวร่างกายส่วนต่าง ๆ ไม่สะดวก กล้ามเนื้ออ่อนแรงลงและข้อต่าง ๆ เคลื่อนไหวได้จำกัด และอาจติดแข็ง เคลื่อนไหวได้ทำกิจวัตรต่าง ๆ ได้ลำบากและต้องพึ่งพาผู้อื่น ผู้ชราควรดำเนินชีวิตทำกิจวัตรประจำวัน เช่นที่เคยมาเท่าที่จะทำได้ เช่น ทำงานบ้าน เดิน ขึ้นบันได ออกกำลังกาย เพื่อป้องกันการฝ่อของกล้ามเนื้อและการยึดติดของเส้นเอ็นและข้อ โดยกระทำให้สม่ำเสมอทุกวัน และให้พอเหมาะพอควร ควรพยายามช่วยตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ควรระวังไม่ให้น้ำหนักตัวมากเกินไป เพราะจะทำให้ข้อต่าง ๆ โดยเฉพาะที่บริเวณหลังและขาเกิดอักเสบและเสื่อมได้ง่าย อาการปวดเมื่อยกระดูกและกล้ามเนื้อพบได้บ่อย

ระบบทางเดินหายใจ มีการติดเชื้อง่าย เกิดจากมีน้ำเมือกและเสมหะมากขึ้นในหลอดลมและลมหายใจแคบลง ทำให้ไอบ่อยและหายใจถี่ขึ้น มีการเสื่อมของเนื้อเยื่อของปอด ทำให้ผู้ชรามีหลอดลมอักเสบได้บ่อย โดยเฉพาะผู้ที่สูบบุหรี่มานานหรืออยู่ในที่อากาศมีมลพิษมาก เมื่อมีอาการผิดปกติจึงควรปรึกษาเพื่อมิให้กลายเป็นโรคเรื้อรัง

ฟันผุ มีมากขึ้น และฟันเริ่มร่วงหลุด จำเป็นต้องงัดฟันปลอม ซึ่งทำให้รับประทานอาหารได้สะดวกขึ้น ทั้งยังช่วยในการพูดและทำให้รูปหน้าดูดีด้วย แต่ในระยะแรกอาจมีความลำบากและต้องใช้เวลาในการแก้ไขฟันปลอมให้พอดี และต้องใช้ความอดทนพอควรที่จะปรับตัวในการใช้ฟันปลอม

ระบบการไหลเวียนโลหิต หัวใจและหลอดเลือดมีการเปลี่ยนแปลงไป ทาหน้าที่ได้น้อยลง หัวใจมีขนาดโตขึ้น มีไขมันเกาะที่กล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น และสูบน้ําดโลหิตได้จำนวนน้อยลง หลอดเลือดมีความยืดหยุ่นน้อยลง ช่องภายในหลอดเลือดมีขนาดแคบลง ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น เลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ น้อยลง หลอดเลือดเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจอุดตันมีอัตราสูงขึ้น โรคหัวใจและโรคความดันโลหิตสูงทำให้ผู้ชราต้องดำเนินชีวิตภายในขอบเขต

ระบบสมองและประสาท สมองฝ่อและมีน้ำหนักลดลง มีเลือดมาเลี้ยงสมองน้อยลง เซลล์ประสาทตายเพิ่มขึ้นและจำนวนเซลล์ลดลงตามอายุ ภายในเซลล์สมองมีการเสื่อม เห็นได้ชัดในผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ (Alzheimer) ทำให้สมองเสื่อม มีอาการหลงลืมและเข้าใจปัญหาลดลง อาการสมองเสื่อมนี้ พบได้ประมาณร้อยละ 10 ของคนอายุเกิน 65 ปี ผู้ชราเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ช้า มีความเสื่อมของความจำเฉพาะหน้าและความจำเรื่องราวที่เพิ่งผ่านมา (Immediate and Recent Memory) ส่วนความจำในอดีตยังดีและเสื่อมช้ากว่า คนวัยชราจึงชอบเล่าเรื่องความหลังในอดีตซ้ำ ๆ เพราะจำอดีตได้ดี แต่ลืมไปว่าตนได้เล่าซ้ำแล้วหลายครั้ง ผู้ที่มีการศึกษาสูง และมีฐานะดีหรือฐานะปานกลางมีความจำเสื่อมช้า อาจเพราะมีความเข้าใจและสามารถบริหารรักษาสุขภาพได้ดี ตลอดจนยังคงทำงานหรือทำกิจกรรมที่ยังใช้สมองอยู่แม้เข้าสู่วัยชราแล้วนอกจากนั้น ยังพบว่าผู้ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยชราล่วงหน้าและผู้ที่มีอารมณ์มั่นคงจะมีระดับเข้าใจปัญหามิเสื่อม

ระบบประสาทรับรู้ สายตายาวเนื่องมาจากกล้ามเนื้อลูกตาเสื่อมและหย่อนลง ทำให้มีความลำบากในการมองดูสิ่งที่อยู่ใกล้และมองไม่เห็นสิ่งที่มีขนาดเล็กมาก ๆ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ หรืออาจมีโรคของตา เช่น เลนส์ขุ่นเป็นต้อกระจก ต้อหินซึ่งมีความดันภายในลูกตาสูงกว่าปกติ ประสาทตาเสื่อมจากโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ความเสื่อมและโรคดังกล่าวสามารถแก้ไขและรักษาได้ ถ้าทิ้งไว้อาจทำให้ตาบอด

การได้ยินเสียงลดลง เริ่มหูตึง ได้ยินเสียงไม่ชัดจนถึงไม่ได้ยินเสียง ผู้ชราอาจไม่รู้ตัวว่าตนได้ยินน้อยลง อาจได้รับความอกล่ําจากคนอื่นว่าตนพูดเสียงดังขึ้น หรือเปิดวิทยุหรือโทรทัศน์เสียงดังกว่าปกติ อาจต้องใช้เครื่องช่วยการได้ยิน

การรับรู้กลิ่นและรสลดลง ทำให้รับประทานอาหารไม่มีรสชาติ อาจทำให้เบื่ออาหารได้ บางคนทนต่ออาหารรสจัดไม่ได้เพราะเนื้อเยื่อที่บุช่องปากตายไป

ประสาทสัมผัสทางกายก็มีการเปลี่ยนแปลงไป การรับรู้สัมผัสลดลงอาจมีอาการชา หรือมีความรู้สึกผิดปกติไป

ระบบทางเดินอาหาร ผู้ชรามีปัญหาในเรื่องระบบการย่อยอาหาร ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องท้องอืดท้องเฟ้อง่าย จุกแน่นบ่อย การขับถ่ายมีปัญหาคือท้องผูก เพราะการรับประทานอาหารจากพวกมีกากน้อยลง และมีการเคลื่อนไหวร่างกายน้อยลง มักทำให้กังวลมาก อาจรับประทานยาถ่าย ซึ่งทำให้ถ่ายมากเกินไป

การนอนหลับ คนวัยชราหลายรายมีปัญหาเรื่องการนอน คือนอนไม่หลับ โดยปกติผู้สูงอายุต้องการเวลานอนน้อยลง ควรมีการพักผ่อนนอนหลับโดยเฉลี่ยวันละ 6 - 8 ชั่วโมง อาการนอนไม่หลับอาจเกิดจากโรคทางกายทำให้เจ็บปวดหรือมีความทุกข์ทรมานอย่างอื่น หรืออาจเกิดจากความไม่สบายใจ เช่น ความกังวล อารมณ์เศร้า หรือความหวาดระแวง โรคของสมอง ทำให้การนอนหลับผิดปกติได้

ระบบต่าง ๆ ของร่างกายมีความเสื่อมโดยทั่วไป ทำให้เกิดโรคได้หลายชนิดในผู้สูงอายุ เช่น โรคไต โรคตับ เบาหวาน โรคหัวใจจากสาเหตุต่าง ๆ หลอดเลือดตีบในอวัยวะต่าง ๆ หลอดเลือดแตกในสมองทำให้เป็นอัมพาต เนื้องอกและมะเร็งในอวัยวะต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่สร้างความทุกข์ทรมานมาให้ทั้งสิ้น คนวัยชราจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญ และเรียนรู้ในการปรับตัวต่อสภาพความเจ็บป่วยและทุกขเวทนาเหล่านี้ นอกจากนี้ ความเจ็บป่วยต่าง ๆ ของคนชราจะหายช้า หรือไม่ก็หายกลายเป็นโรคเรื้อรังไปตลอดชีวิต

การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจวัยสูงอายุ

แม้ว่าสภาพร่างกายและบทบาทสังคมของคนวัยชราจะเสื่อมลงอย่างเห็นได้ชัด แต่สภาพทางจิตใจไม่จำเป็นต้องเสื่อมตามไปด้วย (ศรีธรรม ธนะภูมิ. 2535 : 112 - 113) สมองอาจจะทำงานล่าช้าเสื่อมถอยไป เช่น ความจำเสื่อมและความคิดไม่ว่องไวเช่นเดิม แต่สภาพทางอารมณ์และจิตใจอาจไม่เสื่อม งานที่นี้หมายถึงยังมีความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ สามารถยอมรับสภาพต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ทัศนคติเป็นที่ยอมรับและรักใคร่ของผู้อื่น และไม่ทัศนคติเป็นที่เบียดเบียนหรือเป็นภาระกับผู้อื่นจนเกินไป สภาพทางอารมณ์และจิตใจของคนวัยชราจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับลักษณะอุปนิสัยบุคลิกภาพ ซึ่งมาจากพัฒนาการในวัยเด็ก และประสบการณ์ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ที่ผ่านมา

ในผู้ชราที่มีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ อาจเกิดเป็นปฏิกิริยาต่อความเสื่อมโทรมของร่างกาย ร่างกายที่อ่อนแอทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่น นอกจากนั้นยังมีการสูญเสียตำแหน่งอำนาจหน้าที่

การทำงาน และการลดบทบาทในสังคมลงอีกด้วย การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้กระทบกระเทือนอารมณ์และจิตใจของคนชรา ทำให้กังวล น้อยใจ หงุดหงิดง่าย เหนงาและซึมเศร้าวัยชราจึงเป็นวัยวิกฤติของการเกิดปัญหาทางจิตใจได้ง่าย ประกอบกับมีการสูญเสียด้านอื่น ๆ เช่น การตายของเพื่อนและคู่สมรส การจากไปของบุตรหลาน คนโรคจะเหงาน้อยกว่าคนมีครอบครัวเพราะเคยชินกับความเหงา และสามารถปรับตัวต่อบุคคลอื่น ๆ ได้มาแล้ว

ปัญหาทางด้านจิตใจ ปัญหาทางด้านจิตใจที่พบได้บ่อยในวัยชรา ได้แก่

ความวิตกกังวล : แสดงออกโดยมีความกลัวหรือความวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ นอนไม่หลับ หงุดหงิด เครียด แสดงออกโดยอาการทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ท้องอืด กลัวจะเป็นโรคร้ายแรง อาจกังวลมากขึ้นเมื่อมีภาวะกดดัน เช่น เจ็บป่วย ย้ายที่อยู่ ได้รับอุบัติเหตุ

อารมณ์เศร้าซึม : พบได้บ่อยมาก มีอาการอ่อนเพลีย กินไม่ได้ นอนไม่หลับ สมาธิเสีย ตัดสินใจไม่ได้ ละเลยการดูแลตนเอง บ่นว่าตนไร้ค่า เบื่อชีวิต คิดฆ่าตัวตาย

อาการระแวง : ไม่ไว้วางใจผู้อื่น กลัวถูกบงการร้าย เชื่อว่ามีคนจะมาทำร้ายหรือมาข่มขืนของโรงรถญาติและสมาชิกในครอบครัว หลงลืมข่าวของแล้วโทษว่ามีคนมาข่มขืนไป คิดว่ามีคนมาแกล้งตน

สับสน : ความจำเสื่อม สับสนเรื่องบุคคล เวลา และสถานที่ หลง ส่วนมากมีสาเหตุจากความเสื่อมของสมอง

นอนไม่หลับ : การนอนไม่หลับทำให้คนชราหงุดหงิด และอาจรบกวนสมาชิกในครอบครัวได้ อาจเกิดจากไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย นอนหลับตอนกลางวันนานเกินไป อาจเป็นผลของความกังวลและอารมณ์เศร้า อาจมีโรคทางกาย เช่น ท้องผูก หรือลุกขึ้นปัสสาวะบ่อย

อาการผิดปกติของจิตใจดังกล่าวนี้ควรได้รับความสนใจจากผู้ดูแล ควรหาสาเหตุและแก้ไขป้องกันเสียตั้งแต่เริ่มมีอาการ หากทิ้งไว้จนเรื้อรังจะแก้ไขได้ยาก ควรปรึกษาแพทย์หากแก้ไขแล้วไม่ดีขึ้น

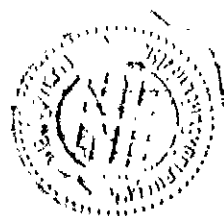
การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ

เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก (2537) ได้กล่าวถึงที่มาของวิชาผู้สูงอายุวิทยาการศึกษา (Educational Gerontology) ว่าเป็นวิชาที่เกิดขึ้นใหม่ ในราวปี 1970 เริ่มที่มหาวิทยาลัยมิชิแกนของสหรัฐอเมริกา เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประเทศ และกลุ่มผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการแพร่หลายไปยังสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ทั่วประเทศจนในปัจจุบัน วิชา

นี้มีการสอนและมีการวิจัย เพื่อสนับสนุนวิชาในด้านผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากและในปัจจุบันการวิจัยด้านผู้สูงอายุถือว่า เป็นงานสำคัญและมีความจำเป็น

หลักการที่สำคัญของการจัดการศึกษาให้ผู้สูงอายุ

1. การศึกษานับเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในชีวิตของบุคคลทุกวัย มีในทุกกลุ่มอายุตอนต้นเท่านั้น ถือเป็นความจำเป็นและเป็นสิทธิ "Right" ที่จะต้องได้รับในบุคคลทุกวัย
2. ในการจัดการศึกษาแก่ผู้สูงอายุนั้น จะต้องมีการเตรียมการ ดังนั้นจึงมีความต้องการที่จะได้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมของผู้สูงอายุมากที่สุด รวมไปถึงการให้ความรู้และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับผู้สูงอายุแก่บุคคลในสังคมด้วย และประการสุดท้ายต้องการฝึกอบรมผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุด้วย
3. เนื้อหาของวิชาผู้สูงอายุวิทยาการศึกษา มี 3 ด้าน
 - 3.1 เป็นการศึกษาที่จัดให้ผู้คนที่อยู่ในวัยสูงอายุ
 - 3.2 เป็นการศึกษาเพื่อการให้ความรู้แก่คนในสังคมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
 - 3.3 เป็นการศึกษาเพื่อการเตรียมบุคลากรที่จะทำงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ด้านแรกเป็นการให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ ด้านการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจ และการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ที่ดินสังคม ด้านที่สองเป็นการให้ความรู้แก่บุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเพื่อแก้ไขทัศนคติเชิงลบแก่ผู้สูงอายุ และเพื่อเข้าใจในกระบวนการสุขภาพของบุคคล ส่วนในด้านที่สามนั้น เป็นการศึกษาเพื่อการให้การศึกษาแก่บุคลากรที่จะทำงานกับผู้สูงอายุ เช่น ผู้บริหารผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเชิงวิชาการด้านผู้สูงอายุอย่างดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้สูงอายุจะต้องจัดตามความต้องการ และความสนใจ ยิ่งขณะนั้นจะต้องทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่าเขาเรียนได้ อย่างจัดบรรยากาศของการเรียนในลักษณะประหวัดประชัน ต้องแจ้งให้นักศึกษาหรือผู้รับบริการเข้าใจอย่างชัดเจนว่าเราต้องการให้เขาเรียนรู้อะไรให้เทคนิคผู้เรียน ให้รู้จักจินตนาการ ผสมผสานความคิดเห็นจากการได้ยินและการมองเห็นหรือสัมผัสทางหูและสัมผัสทางตา โดยให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถของเขาได้ ทั้งในด้านวิธีเรียนและความเร็ว ความช้าของการเรียน การที่นักเรียนนอกโรงเรียน และคนทั่วไปเข้าใจว่าผู้สูงอายุ จะสามารถเรียนรู้ได้ประกอบกับเข้าใจถึงวิธีการสนับสนุนให้

ผู้สูงอายุเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมในปัจจุบัน (รัตนา พุ่มไพศาล. 2525 : 95)

หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

โนลส์ (เพ็ญฯ ประจันปัจจนิก. 2537 : 3 - 5 ; อ้างอิงจาก Knowles. 1980) กล่าวว่า หลักสำคัญในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุใดก็ตามแบ่งได้เป็น 4 ประการ คือ

1. เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะสูงขึ้น ความคิดเกี่ยวกับตน (Self Concept) จะเปลี่ยนไปสู่ลักษณะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ต้องการการมีอิสระในการคิดมากขึ้น และต้องการการแสดงออกของความคิดเห็นเหล่านี้
2. ผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์ความรู้เดิมมาอย่างสูง และต้องการใช้ความรู้เดิมในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
3. ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จะขึ้นอยู่กับรากฐานของงานและบทบาททางสังคมที่มีอยู่ในเวลานั้น
4. ผู้ใหญ่ต้องการใช้ความรู้ที่ได้รับนั้นกับสภาพที่เป็นอยู่ในทันที เพราะฉะนั้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงมักเป็นการเรียนเพื่อแก้ปัญหามากกว่าการเรียนเพื่อรู้เท่านั้น

ในข้อที่ 1 หมายความว่า ผู้ใหญ่จะรู้สึกว่าคุณมีความสามารถที่จะตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้เองและได้รับการยอมรับในข้อนี้ด้วย เพราะฉะนั้นผู้สอนจึงควรทำหน้าที่เป็นเพียงผู้สนับสนุน (Facilitator) ในการเรียนมากกว่าครูทั่วไป สำหรับข้อ 2, 3 และ 4 นั้น หมายความว่าผู้ใหญ่ต้องการให้ผู้สอนมีการยอมรับประสบการณ์เดิมที่เขาเคยมีมาแล้ว และนำส่วนเหล่านี้มาใช้ในการเรียนการสอนด้วย และครูผู้สอนควรมีวิธีการสอนหรือจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อการใช้ประโยชน์ในทันทีด้วย

มัลคัม โนลส์ เสนอให้ผู้สอนสร้างบรรยากาศของการเรียนให้ความเป็นกันเอง มีการยอมรับกันและกันให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ตั้งแต่ขั้นการวางแผนการสอน กิจกรรมการสอนไปจนถึงด้านการประเมินผล และให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจกรรมการเรียนนั้น

รูปแบบกระบวนการสอนที่ครูผู้สอนผู้ใหญ่ทุกคนควรนำมาใช้มีอยู่ 7 ขั้นตอน คือ

1. สร้างบรรยากาศที่จะนำไปสู่การเรียนรู้

2. สร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
3. ค้นหาความต้องการในการเรียนของผู้เรียน
4. สร้างวัตถุประสงค์ในการเรียน
5. สร้างกิจกรรมการเรียน
6. ดำเนินกิจกรรมการเรียน
7. ประเมินผลการเรียน

กระบวนการทั้ง 7 ขั้นนี้ขึ้นอยู่กับรากฐานของการพัฒนาบุคคลไปจนถึงขั้นสูงสุดที่เขาจะเป็นไปได้ ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาตนขั้นสูงขึ้นไป (ตามแนวคิดทฤษฎีของมาสโลว์) ผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียน คือ ยอมรับการมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน และการสร้างกิจกรรมการเรียนซึ่งตั้งอยู่บนความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน และให้คำนึงว่าผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้เรียนมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นผู้มีการเรียนรู้อย่างทันทีทันใด
2. มีความต้องการการเรียนรู้เพื่อรับสภาพความเป็นอยู่ หรือบทบาทที่มีอยู่ให้ดีขึ้น
3. เพศ อายุ อาชีพ และบทบาททางสังคมที่ต่างกันทำให้มีความต้องการความรู้ที่ต่างกัน

การจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับลักษณะเหล่านี้

4. เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะสามารถตัดสินใจได้ มีความเป็นอิสระทางความคิด
5. ต้องการวิธีการเรียนที่เป็นลักษณะการแก้ปัญหามากที่สุด และนำไปใช้งานที่ทราบดี

ได้อย่างทันทีทันใด

6. ต้องการการยกย่อง ยอมรับ และบรรยากาศการเรียนที่เป็นเชิงบวก
7. หลีกเลี่ยงการปฏิบัติต่อต้านลักษณะที่เป็นผู้ที่ต่ำกว่า หรือบรรยากาศที่มีการแข่งขันต่อสู้

สรุปได้ว่า สิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเมื่อทำงานกับกลุ่มผู้ใหญ่ คือ ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียน (Facilitator of Learning) โดยจะต้องพยายามให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกต้องการที่จะเรียนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากที่สุด

ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ธีระ สุมิตร (2519 : 69) ให้ความหมายว่า "การศึกษานอกระบบ คือ กิจกรรมใด ๆ ทางการศึกษาที่เป็นไปอย่างตั้งใจ และมีระเบียบกฎเกณฑ์ซึ่งเนื้อหา สื่อ ระยะเวลา หลักเกณฑ์

สิ่งอำนวยความสะดวก และส่วนประกอบอื่น ๆ ในระบบ ได้รับการเลือกสรรปรับปรุงสำหรับนักเรียน ประชาชนและในสถานการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อที่จะได้ผลสำเร็จมากที่สุดในการเรียน แต่ไม่มีข้อจำกัดของระบบน้อยที่สุด"

เกียรตินัย พงษ์พาณิชย์ (2521 : 215) อธิบายว่า " คำว่าการศึกษานอกระบบ โรงเรียน เป็นคำที่มีความหมายกว้าง คลุมถึงประสบการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ของการศึกษานอกระบบโรงเรียนภาคปกติ"

แมคคอลล์ (รัตนฯ พุ่มไพศาล. 2523 : 8 ; อ้างอิงมาจาก McCall. 1979 : 5) ให้ความหมายว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลายที่อยู่ นอกกรอบชั้นเรียนของโรงเรียนภาคปกตินั้น ๆ การศึกษานอกระบบ เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ขวางมาก หมายถึง การศึกษาทุกอย่าง การเรียนรู้จากพ่อแม่ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การ เรียนรู้จากเพื่อน ๆ การเรียนรู้จากสื่อมวลชน การเรียนรู้จากโรงเรียนผู้ใหญ และจากหน่วย พัฒนาต่าง ๆ การเรียนรู้จากการฝึกงาน การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิกกลุ่มหนุ่มสาว ฯลฯ"

สุนทร โคตรบรรเทา (2524 : 5) ได้อธิบายว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็น การจัดการศึกษารูปแบบใหม่เพื่อเปิดโอกาสให้คนส่วนใหญ่ ของประเทศได้มีโอกาสเข้ารับการ ศึกษาหาความรู้ทักษะและประสบการณ์ได้ตามความต้องการ ความสนใจของตนเองอย่างกว้างขวาง โดยไม่จำกัดในด้านเวลา โอกาส สถานที่ วัย และเพศของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเสาะแสวงหา ความรู้ได้ ทุกขณะที่มีความต้องการ"

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 (เชิรศรี วิวิธศิริ. 2527 : 1 ; อ้างอิงมาจาก แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520) ได้ให้ความหมายว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ การศึกษาที่จัดนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่ว่าการศึกษานั้นจะจัดขึ้นเป็น กิจกรรมอื่น ๆ เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักปัญหา ฝึกอาชีพ หรือพัฒนาความรู้เฉพาะอย่างตามความต้องการ และความสนใจของพลเมืองดี"

กูมส์ (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Coombs. 1968 : 138 - 139) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึงกิจกรรมการศึกษาทุกประเภท ที่จัดขึ้น นอกเหนือจากกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติ กิจกรรมเหล่านี้จัดขึ้นเพื่อสนอง ความต้องการด้านการเรียนรู้ ตามแต่กลุ่มบุคคลจะสนใจ อาจจะเป็นกิจกรรมที่เสริมหรือต่อเนื่องกับ กิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือในบางกรณีอาจจัดขึ้นเพื่อเป็นตัวเลือกหรือจัดขึ้นเพื่อแทน

การนั่งเรียนก็ได้

โรวิท วรพิพัฒน์ (สุกร ศรีแสน. 2530 ; 9 ; อ้างอิงมาจาก โรวิท วรพิพัฒน์. 2526 : 4) ให้ความหมายว่า "การศึกษานอกระบบโรงเรียน หมายถึง ประสบการณ์กิจกรรมที่จัดนอก ระบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามปกติ เพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถทั้งในด้านความรู้ทั่วไป และวิชาชีพ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีสัมมาชีพ และทำหน้าที่พลเมืองที่ดีขึ้น"

สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้ของบุคคล ตามโอกาส ตามความสามารถของแต่ละคนเพื่อให้บุคคลได้นำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต อันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและเป็นผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

ปรัชญาการศึกษานอกระบบ

พินิจ บุญรัตน์พันธ์ (2517 : 2) อธิบายว่า บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีความหมายและสำคัญมากที่สุด มนุษย์สามารถที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ ถ้ามีโอกาสได้รับการศึกษาและมีโอกาสได้ดึงพลังที่ซ่อนเร้นในตัวออกมาใช้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้เป็นอย่างดี และการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพต้องเปิดหลักการรวมกลุ่ม และทำงานร่วมกับกลุ่ม กับทั้งมีศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม โดยมุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำในสังคมให้หมดไป

เบญจา ชื่นใหญ่ (2526 : 25) ได้สรุปว่า ปรัชญาของการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาผู้ใหญ่ นั้น ต้องการจะพัฒนาบุคคลให้เกิดความเจริญงอกงามในทุกด้าน เช่น ทางด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขคือเป็นคนคิดเป็น ปรัชญาการศึกษานอกระบบโรงเรียนจึงเป็นปรัชญาที่ต้องการพัฒนาคนและสังคม ในทางองเดียวกัน ปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตก็เป็นปรัชญา เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน สังคม และประเทศชาติ อันเป็นเป้าหมายสูงสุดต่อไป

สนวนจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (2529 : 39) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ และการใช้การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนตามกระบวนการนี้ ซึ่งแนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์ ดังนี้คือ

1. มนุษย์ทุกคนต่างก็มีความสำคัญ และมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันแต่ละคนจึงควรได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและมีเกียรติในฐานะเป็นมนุษย์คนหนึ่ง
2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิ และสามารถกำหนดวิถีการดำรงชีวิตตามที่ต้องการได้

3. บุคคลถ้ามีโอกาสย่อมเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถในความรับผิดชอบต่อสังคมของตนให้สูงขึ้นได้

4. บุคคลแต่ละคนมีความสามารถในการคิดริเริ่ม การเป็นผู้นำ และมีศักยภาพที่ซ่อนเร้นอยู่ ถ้าได้รับการพัฒนาให้ถูกต้อง จะสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

สุนทร สุนันท์ชัย และรวิท วรพิพัฒน์ (สุภร ศรีแสน. 2530 : 58 ; อ้างอิงมาจาก สุนทร สุนันท์ชัย และรวิท วรพิพัฒน์. 2528 : 3) อธิบายว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญประโยชน์ในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมแก่ตนสร้างความกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมให้ได้ น่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสุขมากขึ้น เป็นการศึกษาที่เน้นการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น งานการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของระบบพัฒนาคน และการพัฒนาบ้านเมือง

แนวความคิดในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

อุ้นตา นพคุณ (2523 : 126) ให้ความคิดเห็นว่า การกิจที่เป็นไปได้ของการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อการพัฒนาคนนั้นมีลักษณะ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการศึกษอย่างกว้างขวางในหลาย ๆ รูปแบบตามสถาบันและสภาพแวดล้อม ต่าง ๆ เช่น โครงการฝึกอบรมผู้ที่ไร้ฝีมือในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน
2. จัดกิจกรรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ เพื่อเพิ่มพูนทักษะและความรู้ เช่น ในรูปของการฝึกอบรม สัมมนา
3. จัดกิจกรรมในรูปแบบของการให้การศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับผู้ที่ออกจากการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว

ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ และสุมาลี สังข์ศรี (2528 : 24 - 26) ให้ความเห็นว่าการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) เป็นการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนได้มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต มีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ ได้รับข่าวสารข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ และมีโอกาสที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ดังนั้นกิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้ที่อยู่ในนอกระบบโรงเรียนภาคนี้แล้ว น่าจะจัดว่าเป็นงานทางด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งสิ้น

ปฐม นิคมานนท์ (2528 : 22 - 23) กล่าวว่า การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนของไทย ที่จัดอยู่ในปัจจุบันแบ่งกว้าง ๆ ได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การให้ความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต และการศึกษาต่อเนื่อง ได้แก่ การศึกษาประเภทที่จัด สำหรับช่วยให้ผู้เรียน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งจัดการศึกษารูปแบบนี้ จัดตามลักษณะการศึกษาผู้สูงอายุ สามัญ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จประเภทต่าง ๆ
2. การให้การศึกษเพื่อการเพิ่มพูนความรู้ และทักษะวิชาชีพ ได้แก่ การศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียน สามารถพัฒนางานอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การศึกษาประเภทนี้เป็นการจัดการสอนวิชาชีพหลัก สูตรระยะสั้นและกลุ่มสนใจ
3. จัดการศึกษาเพื่อการให้ข่าวสารข้อมูล โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูลและข่าวสารที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมความรู้ ความคิดต่าง ๆ และเพื่อป้องกันการลืมนักเรียน การจัดการศึกษาประเภทนี้ในลักษณะห้องสมุดประชาชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เผยแพร่สิ่งพิมพ์ วัสดุทัศนศึกษา และการศึกษามวลชน

วิชา อุตสาหกรรม และอุดม เขยทิวศ์ (2533 : 23) ได้สรุปแนวการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรมุ่งที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนได้มากที่สุด ให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปช่วยปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. ควรจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ให้สัมพันธ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศส่งเสริมด้านการเกษตร และอุตสาหกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการของประเทศและประชาชนในแต่ละท้องถิ่น
3. ควรเน้นให้เห็นความสำคัญของการให้ความรู้ความชำนาญ ตลอดจนการสร้างสรรค์ทัศนคติที่มุ่งประโยชน์ในการสร้างความเจริญมั่นคง ให้แก่ส่วนรวม
4. ควรให้ตระหนักในการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมที่ดีของไทย ทั้งในด้านวัตถุและจิตวิญญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่จะ เปลี่ยนทัศนคติที่ไม่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการให้ความรู้ทางวิชาสามัญและวิชาชีพ
5. ควรกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร และการดำเนินงานให้สนองความต้องการส่วนบุคคลและส่วนรวม ทั้งสังคมในเมืองและสังคมชนบท
6. ควรมุ่งส่งเสริมให้คนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา สามารถปรับตัว

และภาวะแวดล้อม ให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

7. การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรกำหนดเนื้อหา ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาเร่งด่วนของประเทศในเรื่องการวางแผนครอบครัว เศรษฐกิจเบื้องต้น การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

8. ควรกำหนดโครงการที่จะดำเนินงานเป็นแผนระยะยาวเพื่อทำงานต่าง ๆ สืบเนื่องกัน เป็นการสร้างศรัทธาความเชื่อถือให้กับประชาชน

9. ควรจัดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และให้รู้จักช่วยตนเองให้มากขึ้น
สรุปตามแนวความคิดและปรัชญาทางการศึกษานอกระบบได้ว่า เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้ประชาชนได้มีความรู้พื้นฐาน พัฒนาเพิ่มพูนความรู้และรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา นำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญ

การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญศึกษา (กรมการศึกษานอกระบบ. 2532 : 9 - 10) จัดการศึกษาออกเป็น 3 วิธีเรียน ได้แก่ วิธีเรียนแบบชั้นเรียน วิธีเรียนทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการเรียนแต่ละวิธีได้ตามที่ต้องการ อีกทั้งสามารถเทียบโอนผลการเรียนวิชาสามัญและวิชาชีพได้ทุกวิธีเรียน โดยกำหนดหลักสูตรการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญไว้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับประถมศึกษา
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีเรียนมี 3 วิธี

1. วิธีเรียนแบบชั้นเรียน (ขร.) หรือการศึกษาผู้ใหญ่อาคศำ
 - พังคำบรรยายในชั้นเรียนไม่น้อยกว่า 70% ของเวลาเรียนที่กำหนด
 - เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด
 - วัดผลและเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน
 - ประเมินผลปลายภาคเรียน

- ต้องสอบให้ได้คะแนนระหว่างภาค รวมกับคะแนนปลายภาค ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จึงจะถือว่าสอบได้

2. วิธีเรียนทางไกล (ทก.) หรือการเรียนทางวิทยุและไปรษณีย์เดิม

- ฟังรายการวิทยุ ตามตารางออกอากาศ
- ศึกษาด้วยตนเองจากคู่มือเรียนและตำรา ไม่มีการเข้าชั้นเรียน
- เข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม (เสาร์ - อาทิตย์) ไม่น้อยกว่า 75% ของเวลาการพบกลุ่มที่กำหนดในแต่ละภาคเรียน
- วัดผลระหว่างภาคเรียน เพื่อเก็บเป็นคะแนนสะสม
- ประเมินผลปลายภาคเรียน 1 ครั้ง
- คะแนนระหว่างภาค รวมกับคะแนนปลายภาค ต้องได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 จึงจะถือว่าสอบได้

3. วิธีเรียนด้วยตนเอง (ดอ.) หรือสอบเทียบบุคคลภายนอก

- ศึกษาตำรา หรือแบบเรียนต่าง ๆ ด้วยตนเอง ไม่มีการเข้าชั้นเรียน
- เข้าร่วมกิจกรรมพบกลุ่ม (เสาร์ - อาทิตย์) ไม่น้อยกว่า 75% ของเวลาพบกลุ่มที่กำหนดในแต่ละภาคเรียน
- ประเมินผลปลายภาคเรียน 1 ครั้ง คะแนนที่ได้แต่ละหมวดวิชาต้องไม่น้อยกว่า 50% จึงจะถือว่าสอบได้ (ไม่มีคะแนนระหว่างภาค)

การศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Distance Education ได้มีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความหมายไว้ ดังนี้

เจียรศรี วิวิธสิริ (2530) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระโดยไม่ต้องติดต่อผู้สอนโดยตรง ทำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาศัยสื่อ ต่าง ๆ กันนั่นเอง ไม่ต้องมานั่งเผชิญหน้ากันในห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนจะอยู่ไกลกันในด้านระยะทางไม่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และห่างไกลกันในเรื่องของเวลา คือเวลาสอนและเวลาเรียนคนละเวลาไม่ตรงกัน การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ยึดหลักการผสมผสานระหว่างสังคมการเรียนรู้และ สังคมเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าด้วยกันโดยการเรียนรู้ การสอนจะอาศัยสื่อเป็นสำคัญ

วิจิตร ภักดีรัตน์ (2530) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล คือการศึกษาที่มีระยะทางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอนอยู่คนละที่คนละทางไม่ว่าใกล้หรือไกล จึงจำเป็นต้องใช้สื่อหรือระบบวิธีที่ทาให้ผู้รู้สึกว่าใกล้ชิดหรือเสมือนใกล้ชิดซึ่งกันและกัน ระบบการศึกษาทางไกลเริ่มต้นจากการจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ โดยนำวิทยุส่งกระจายเสียงออกไป และส่งสื่อสิ่งพิมพ์หรือจดหมายติดต่อกันและกัน

เมธี ปิยะคุณ (2532) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีการติดต่อกันขึ้นมาเพื่อตอบสนองแนวความคิดในเรื่องของการศึกษาตลอดชีวิต

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (2533) ให้ความเห็นว่าการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาด้วยตนเองจากสื่อการเรียนต่าง ๆ ได้แก่ แบบเรียน ชุดการเรียน เอกสารสิ่งพิมพ์ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่าน ทางประสาทตา การฟังรายการวิทยุเป็นการเรียนรู้ได้จากการฟัง การไปพบครูประจำกลุ่ม เพื่อนร่วมกลุ่มทบทวนมีโรคาสอภิปรายพูดคุยในเรื่องที่อ่านได้ฟังมาแล้ว มีการคิดและวิเคราะห์ทางเลือกต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับกลุ่มและตนเองเป็นการศึกษาที่เหมาะสมแก่ผู้มีการกิจมากหรืออยู่ในชนบทห่างไกล

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสและขยายโอกาสให้ผู้เรียนโดยไม่จำกัดเพศ วัย อาชีพ หรือคุณวุฒิ ซึ่งไม่ต้องเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ แต่มีระบบที่จะช่วยให้ผู้เรียนที่อยู่ต่างถิ่นที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้โดยพึ่งความช่วยเหลือจากผู้อื่นน้อยที่สุด

ในด้านความเป็นมาของการศึกษาทางไกล การศึกษาทางไกลเดิมเรียกว่าการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ เกิดขึ้นในปีการศึกษา 2519 โดยอยู่ในความรับผิดชอบของกองการศึกษา ผู้ใหญ่กรมการศึกษานอกโรงเรียน งานการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ได้ดำเนินการในรูปโครงการทดลองภายใต้การพัฒนาศึกษานอกโรงเรียน ตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (ปี 2519 - 2524) โดยเริ่มดำเนินการใน ปี 2520 และโครงการทดลองนี้สิ้นสุดในเดือนกันยายน 2524 หลังจากได้มีการจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2522 การจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์จึงได้รับโอนจากกรม เดิมมาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์มีด้วยกัน 3 ประเภท คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จกลุ่มสนใจ

การดำเนินงานการจัดการศึกษาวิทยุและโปรมณีย พ.ศ. 2520 - 2524 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้มอบหมายให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค เป็นผู้ทำหน้าที่เปิดเสรีงานตัวเองทั้งด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และการบริการผู้เรียนในเขตพื้นที่แต่ละภาค

ในปี พ.ศ. 2525 - 2529 ได้มีการกระจายงานไปนฝ่ายต่าง ๆ ในศูนย์ภาคได้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการเรื่องสื่อ คู่มือเรียน รายการวิทยุ การบริหาร การกำหนดให้มีฝ่ายวิทยุและโปรมณียอย่างไม่เป็นทางการ และกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้มชัดเจน ท้าให้มีปัญหาเกิดขึ้นมากมายและหลากหลายรูปแบบของแต่ละภาค

ในปี พ.ศ. 2529 ได้เริ่มทดลองจัดการศึกษาผู้หญัระดับ 5 ทางวิทยุและโปรมณียศูนย์ภาคเหนือ และมีโครงการขยายไปยังศูนย์ภาคอื่น ๆ ในปี 2530

ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 ด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งวิธัการดำเนินงานการจัดการศึกษานอกโรงเรียนที่เข้ามาตั้งแต่ปี 2522 โดยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการได้รับการศึกษาของบุคคลที่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเดิมการจัดการดำเนินการอยู่มี 3 ประเภท คือ การศึกษานอกโรงเรียนประเภทบุคคลภายนอก (ศบน.) การศึกษานอกโรงเรียนทางวิทยุและโปรมณีย (ว.ปณ.) และการศึกษานอกโรงเรียนประเภทชั้นเรียน (ภาคคำ) ดังนั้น จึงต้องปรับปรุงหลักสูตรและวิธัการเรียนใหม่ จากการศึกษาผู้หญัแบบเปิดเสรีจะระดับที่ 3 - 4 และสายสามัญระดับ 5 มาเป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเลือกเรียนได้ 3 วิธัการเรียน คือ แบบชั้นเรียน (ขร. คือ ภาคคำเดิม) ทางไกล (ทก. คือ ว.ปณ.เดิม) และตนเอง (ตอ. คือ ศบน. เดิม) (รอกศล ชูช่วย. 2533)

การศึกษาทางไกล (การศึกษาทางวิทยุและโปรมณียเดิม) เป็นการเรียนการสอน ที่ให้ผู้เรียนศึกษาจากคู่มือเรียน ฟังบทเรียนที่ออกอากาศทางวิทยุและมาพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่กำหนดถ้ามีปัญหาอาจซักถามครูประจำกลุ่ม (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533) คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาครูประจำกลุ่มได้ทุกสถานที่และทุกเวลา ตามความสะดวกของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้โดยไม่มีข้อจำกัด โดยผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองใช้สื่อประสมจากศูนย์การเรียนเข้ามาช่วย

สำหรับแนวคิดและปรัชญาการศึกษาทางไกล การศึกษาทางไกลของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ยึดแนวคิดปรัชญา "คิดเป็น" โดยพยายามจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สัมพันธ์กับกระบวนการ "คิดเป็น" ซึ่งยังผลให้ผู้เรียนได้รู้จักการคิดและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (ทวี นาคบุตร. 2530) แนวคิดนี้ได้มุ่งแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเป็นประการสำคัญ โดยการยกสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล และของสังคมอันเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอยู่ให้เป็นประเด็นสำหรับผู้เรียนได้ร่วมกันศึกษา อภิปรายและหาทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ โดยที่ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกในการแก้ปัญหาและพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาของตนเองหรือของชุมชนที่เกี่ยวข้อง จุดสำคัญก็เพื่อฝึกให้คนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533)

การนำความรู้ด้านวิชาการนั้นมาโดยมีหลักการ กระบวนการและวิธีดำเนินการที่ได้เรียนรู้มาใช้ก็ต้องรู้ถึงสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม เพื่อจะใช้ได้ถูกต้องตรงกับสภาพพื้นที่ กาลเวลา ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติต่าง ๆ ซึ่งก็ต้องทราบถึงข้อมูลของตนเองอีกด้วย เช่น ความสนใจ ความถนัด ความต้องการ ประสบการณ์สิ่งเหล่านี้จะเป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดี (วิรุฬห์ นิลโรจน์. 2530) จะเห็นได้ว่า การศึกษาทางไกลนั้นเป็นการศึกษาที่มุ่งให้คนได้เรียนรู้หนังสือมีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการรู้จักคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว และชุมชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533)

ในด้านหลักการการศึกษาทางไกล การศึกษาทางไกลมีหลักในการจัดอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง เป็นการศึกษาทำให้ความเป็นอิสระและประชาธิปไตยทางการศึกษา จัดให้ผู้เรียนได้คัดเลือกเรียนตามความเหมาะสมของตนเอง มีการวางแผนและกำหนดวิธีเรียนด้วยตนเอง แม้กระทั่งการจัดกิจกรรมของเขาเอง ซึ่งอาจจะสะสมความรู้ต่อเนื่องโดยการอ่าน เขียน ฟังวิทยุ สังสรร สนทนา เข้ากิจกรรมท้องถิ่น ตลอดจนเข้าเรียนในหลักสูตรตามที่รัฐกำหนดบ้าง ทำให้เขาเป็นผู้กำหนดมาตรฐานและเกณฑ์ว่าเขาควรจะเรียนมากน้อยเพียงใดควรลงทุนด้วยเงินเท่าไร ควรจัดหาวัสดุการเรียนอย่างไรและมีความมั่นใจในความรู้ที่เรียนมาและนำไปประกอบอาชีพในชีวิตมั่นคงของเขาเพียงใด

2. เป็นการศึกษาที่ใช้สื่อผสมในการเรียนการสอน รูปแบบการศึกษาทางไกลจำเป็นต้องจัดระบบให้มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นการเน้นให้ผู้เรียนเห็นว่า "เราจะใช้ครูพร้อมบุคลากรเมื่อจำเป็นเท่านั้น" เช่น การพบกลุ่ม จะมีครูประจำกลุ่ม เป็นผู้ประสานงานให้เกิดกิจกรรมกลุ่ม การจัดวิทยากรสอนเสริมและยัง "เน้นการใช้สื่อวัสดุทางการใช้สื่อคน" นั่นคือการศึกษาทางไกล จะต้องพัฒนาองค์ประกอบ เช่น ศูนย์กลางการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถติดต่อค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ การผลิตสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ให้เพียงพอ เช่น เอกสารเสริมแบบฝึกหัด วีซีดีเทป โทรทัศน์ เทปคลาสเซ็ท ที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้ในศูนย์การเรียนด้วยตนเอง การจัดทาวารสารเสริมความรู้ รวมถึงคู่มือการเรียนการสอนต่าง ๆ

3. เป็นการศึกษาที่มีวิธีการเรียนแบบระบบเปิด คือ เปิดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียน ได้อย่างทั่วถึงกว้างขวาง และส่งเสริมให้สามารถเรียนรู้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่และเวลาของการเรียน โดยให้เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนได้ทุกสถานที่ และทุกเวลาที่เหมาะสมกับตนเองสิ่งแวดล้อม และสภาพการณ์ทั่วไป (บุญเลิศ มาแสง. 2530)

ส่วนวิธีการศึกษาทางไกลนั้น การศึกษาทางไกลมีวิธีช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่ การกระตุ้นจูงใจให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การอ่านคู่มือ การฟังรายการวิทยุ การไปพบกลุ่ม การทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่บทเรียนกำหนดให้การตอบสนองต่อกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการถามปัญหา อภิปราย แสดงความคิดเห็น แนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยการใช้วิทยุเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนเพราะวิทยุเป็นสื่อที่ส่งไปถึงผู้เรียนได้รวดเร็วและเข้าถึงผู้เรียนได้เป็นจำนวนมาก

วิธีการศึกษาทางไกลเป็นวิธีที่เหมาะสมแก่ผู้ที่มีภารกิจมากหรืออยู่ในชนบทห่างไกลซึ่งไม่สามารถเรียนแบบในชั้นเรียนได้ โดยผู้เรียนขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาและลงทะเบียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษาตามแบบเรียนเอกสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งรับฟังทางวิทยุควบคู่กันไป นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องไปร่วมกิจกรรมพบกลุ่มตามที่กำหนดเพื่อทำกิจกรรมตามที่ระบุไว้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2533)

สำหรับวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกล การศึกษาทางไกลได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้กับประชาชนที่ด้อย พลาด หรือขาดโอกาสทางการศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

2. เพื่อใช้รูปแบบการเรียนการสอนทางไกล ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ที่มาได้เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในระบบโรงเรียน
3. เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ข่าวสารข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
4. เพื่อเสริมสร้างการรู้หนังสือและยกระดับการศึกษาของประชาชน
5. เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกลุ่มในการเรียน การสอน และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน (บุญเลิศ มาแสง. 2530)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ยังไม่มีการวิจัยมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

กรองแก้ว เงินศรี (2527 : 48) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนแบบเปิดเสรี ระดับที่ 3 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ในเขตการศึกษา 10 พบว่า นักศึกษาที่มี เพศ อายุ อาชีพ ต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อ เปรียบเทียบนักศึกษาที่มีสถานภาพการสมรส ต่างกัน นักศึกษาโสดมีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย 2 สูงกว่ากลุ่มที่สมรสแล้ว

วิรัช แก้วสกุล (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการทางการ การศึกษานอกโรงเรียนของผู้สูงอายุ พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการเกษียณอายุ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอก โรงเรียนให้แก่ผู้สูงอายุที่สำคัญ คือ การให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกัน และกัน สื่อต่าง ๆ ที่จะใช้ในการเรียนรู้ควรเน้นในด้านการมีประสิทธิภาพเนื้อหา ความรู้และทักษะ ควรเป็นเรื่องที่จะช่วยแก้ปัญหาในปัจจุบันและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และควรให้ผู้สูงอายุที่มีความ ชำนาญเป็นพิเศษได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนด้วย คณะอนุกรรมการ การศึกษาวัฒนธรรมและกิจกรรมผู้สูงอายุ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ศึกษาพบว่า การมีบทบาท ทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบ กับความวิตกกังวลของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อุษา เทียนทอง (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของนักศึกษา ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ในเขตภาคกลาง พบว่า การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มของครูประจำกลุ่มนั้น ผู้เรียนต้องการให้ครูประจำกลุ่มสอนเน้นเฉพาะวิชาการเนื่องจากอ่านคู่มือ เรียนบางวิชาด้วยตนเองไม่เข้าใจและครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดกิจกรรมพบกลุ่ม

พจน์สุตา สอนชื่อ (2531 : 143 - 146) ศึกษาความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนของข้าราชการบำนาญ กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ข้าราชการบำนาญ กระทรวงศึกษาธิการในกรุงเทพมหานคร มีความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยเฉลี่ยทุกด้าน ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนโดยจำแนกตามเพศ วุฒิ และระดับ พบว่า ข้าราชการบำนาญที่มีเพศ วุฒิ และระดับแตกต่างกัน มีความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนในด้านสุขภาพและด้านสังคมไม่แตกต่างกัน เว้นแต่ด้านสุขภาพ ข้าราชการบำนาญเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุบล ทศนโรวิท (2531 : 57) ศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่มด้านครูประจำกลุ่ม ด้านผู้เรียน ด้านกิจกรรมพบกลุ่มและด้านสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษาที่มีสภาพสมรสต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่มด้านครูประจำกลุ่ม และด้านผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนด้านกิจกรรมการพบกลุ่มและด้านสภาพแวดล้อม นักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิรินาญ ราชเดิม (2534 : 83 - 88) ได้ศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3 รวม 4 ด้าน คือ ด้านบทบาทของครูประจำกลุ่ม ด้านบทบาทของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมในการพบกลุ่ม ด้านสถานที่พบกลุ่ม จำแนกตามตัวแปร คือ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และสภาพการทำงานตามอาชีพกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาทางไกล จำนวน 293 คน ผลจากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ด้านบทบาทของครูประจำกลุ่ม นักศึกษาทางไกลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลต้องเป็นผู้กระตุ้นให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ต้องกระตุ้นให้นักศึกษากล้าแสดงออก เป็นผู้ให้คำแนะนำในการเรียนด้วยวิธีเรียนทางไกล เป็นผู้ชี้แนะแหล่งความรู้ให้นักศึกษาไปค้นคว้าและเป็นผู้ประสานงาน

2. ด้านบทบาทของสมาชิกในกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ การมาร่วมกิจกรรมกลุ่มทุกครั้ง การได้อยู่ร่วมทำกิจกรรมตลอดช่วงเวลาการพบกลุ่ม การได้ร่วมทำงานกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมายและการได้ร่วมวางแผนการพบกลุ่มตลอดภาคเรียนกับครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกล

3. ด้านกิจกรรมในการพบกลุ่ม ได้แก่ มีการจัดให้นักศึกษาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีการมอบหมายให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม มีการฝึกให้นักศึกษากล้าพูดต่อหน้าสมาชิกหรือชุมชน มีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในช่วงแรกของการพบกลุ่ม และมีการจัดกิจกรรมมาเพิ่มประโยชน์ร่วมกับชุมชน

4. ด้านสถานที่พบกลุ่ม ได้แก่ ต้องมีความปลอดภัย มีบริเวณร่มรื่น มีขนาดกว้างเพียงพอในการจัดกิจกรรมกลุ่ม มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ ส้วม เป็นต้น ไม่มีผู้อื่นมารบกวนในการใช้สถานที่และสะดวกในการเดินทางมาพบกลุ่ม

บุศราคำ เชิงโรสุม (2536 : 85) ศึกษาความคิดเห็นและความมุ่งหวังต่อการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของผู้รับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 4 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นของนักศึกษาผู้ใหญ่เป็นปัญหาส่วนตัวของนักศึกษาเองคือ ปัญหาการเข้าเรียนสายที่มีสาเหตุหลายอย่าง ปัญหาอื่นที่เกิดขึ้นก็ได้แก่ปัญหาสภาพแวดล้อมการเรียน เช่น ยุงมาก แสงสว่างน้อย อากาศและโต๊ะเรียนไม่ดีพอ อากาศอบอ้าว ขาดน้ำดื่ม และไม่มีอาหารขาย มีเสียงรบกวนจากภายนอก เป็นต้น

งานวิจัยในต่างประเทศ

อีริกสัน (Erickson. 1968 : 1748) ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะบางประการและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับก่อนได้รับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยมิชิแกน ในปี 1966 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 520 คน ผลการศึกษาพบว่าเพศหญิง และเพศชาย มีความมุ่งหวังที่จะศึกษาระดับปริญญาตรี และโท เพศชาย มีความมุ่งหวังที่จะทำปริญญาสูงกว่าเพศหญิง เพศหญิงนิยมเรียนทางการศึกษา ส่วนเพศชายนิยมเรียนทางสังคมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และการศึกษา

นอกจากนี้ เพ็ญฯ ประจวบปัจฉิม (2534) ได้รวบรวมงานวิจัยจาก U.S Department of Education (1981) พบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีจำนวนผู้ที่อายุ 55 ปี ขึ้นไป เข้าเรียนในการศึกษาระบบโรงเรียนประเภทต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 80 % เมื่อพิจารณาอัตราการเข้าเรียนของกลุ่มอายุ 55 - 65 ปี แล้ว พบว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อการอาชีพ (Employment) และการเรียนเพื่อส่วนตนและสังคม (Personal & Social development) สำหรับบุคคลที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปนั้น ที่ลงเรียนมากที่สุดเป็นวิชาด้านส่วนตนและสังคม งานฝีมือ การบริหารธุรกิจ ศิลปะและนันทนาการ สุขภาพ และคหกรรมศาสตร์ และมักลงเรียนประเภท ไม่มีการสอบ สำหรับการเรียนในระบบโรงเรียน พบว่า มีจำนวนผู้เข้าเรียนในระดับวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ที่มีอายุเกิน 35 ปีมากยิ่งขึ้น (ข้อมูลปี 1980) และเมื่อปี 1982 พบว่า พบมากในกลุ่มบุคคลที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป เมื่อพิจารณาจำนวนผู้เรียนที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปแล้ว พบว่า ยังมีจำนวนน้อยที่เข้าเรียนต่อในการศึกษาระบบโรงเรียน เนื่องจากยังขาดการเตรียมพร้อมของการจัดเตรียมการศึกษาในระดับสูงให้แก่ผู้สูงอายุ ทั้งทางด้านการเรียน การสอน การแนะแนวและทัศนคติของผู้สอนที่มีนักเรียนสูงอายุ

จากผลการศึกษาค้นคว้าของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สรุปได้ว่าบุคคลในวัยกลางคน และสูงอายุสามารถเข้าเรียนในการศึกษาที่จัดขึ้นได้ และการเรียนของผู้เรียนวัยกลางคน และสูงอายุ มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องเช่น เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพการสมรส และรายได้ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อการเรียนของบุคคลในวัยกลางคนและสูงอายุ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
2. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
3. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

4. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

5. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีปัญหาในการ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน

6. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลต่างกัน มีปัญหา ในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

7. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีรายได้ต่างกัน มีปัญหาในการเรียนใน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1,154 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) ร้อยละ 25 ด้วยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) จากจำนวนประชากรข้างต้น ซึ่งคำนวณตามระดับ ได้จำนวน 298 คน โดยแยกเป็นระดับประถมศึกษา 143 คน แบ่งเป็นกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี 108 คน กลุ่มอายุ 50 - 59 ปี 27 คน กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป 8 คน ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 155 คน แบ่งเป็นกลุ่มอายุ 40 - 49 ปี 126 คน กลุ่มอายุ 50 - 59 ปี 24 คน และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป 5 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำแนกตามระดับการศึกษา และกลุ่มอายุ

ระดับการศึกษา	อายุ 40-49 ปี	อายุ 50-59 ปี	อายุ 60 ปีขึ้นไป	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ประถมศึกษา	420	104	30	554	143
มัธยมศึกษาตอนต้น	490	92	18	600	155
รวม	910	196	48	1,154	298

ที่มา : ฝ่ายนโยบายและแผนงาน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร.

(2538 : อัดสำเนา)

วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ เป็นแบบสอบถามปัญหาการเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียน ทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร 4 ด้าน คือ ด้านวิธีเรียนทางไกล ด้านครูประจำกลุ่ม ด้านกิจกรรม การพบกลุ่ม และด้านการประเมินผล ซึ่งมีขั้นตอนในการทำดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ตามหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย และจิตใจของผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญของศูนย์การ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร แล้วนำมาประมวลเป็นขอบเขตการสร้างเครื่องมือในการ วิจัยครั้งนี้

2. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อการ ตรวจสอบแก้ไขด้านภาษาและด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรอีก 1 ท่าน ได้แก่ ดร.ปริญญช จริยวิทยานนท์ ผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษา นอกโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงพิภพ (Face Validity) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อที่จะนำไปทดลองใช้ต่อไป

4. นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่ม นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ วิธีเรียนทางไกล ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ที่ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้ไปทำการ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach.1970 : 161) ได้ค่าความ เชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .86

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน ของการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้แก่ แบบสอบถามปัญหาในการเรียนของ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียน ทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร เป็นแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเฉพาะส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ ลักษณะของ คำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ลักษณะของ คำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้คือ

- คะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนน้อยที่สุด
 คะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนน้อย
 คะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนปานกลาง
 คะแนน 4 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนมาก
 คะแนน 5 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open - ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ เมือง อำเภอชาณุวรลักษบุรี อำเภอคลองขลุง อำเภอคลองลาน อำเภอพรานกระต่าย อำเภอ ไทรงาม อำเภอลานกระบือ กิ่งอำเภอทุ่งทราย กิ่งอำเภอปางศิลาทอง และกิ่งอำเภอวังสามัคคี ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากนักศึกษาผู้ใหญ่วัย กลางคนและสูงอายุ
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเอง ในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2539 จำนวน 298 ฉบับ พร้อมกับชี้แจงรายละเอียดการตอบแบบ สอบถามทั้ง 3 ตอน และนัดเก็บแบบสอบถามกลับคืนในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2539 โดยเก็บด้วย ตนเองส่วนหนึ่งและมีครูประจำกลุ่มเก็บรวบรวมให้อีกส่วนหนึ่ง ได้แบบสอบถามกลับคืนในรอบแรก จำนวน 156 ฉบับ
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามรอบที่ 2 ในวันที่ 1 มีนาคม 2539 สำหรับ กลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนในรอบแรก ด้วยตนเองและมีครูประจำกลุ่มเก็บรวบรวม ให้อีกส่วนหนึ่ง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 142 ฉบับ
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 298 ฉบับ คิดเป็น 100.00 ของ แบบสอบถามทั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

นํานแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับกลับคืน จำนวน 298 ฉบับ มาพิจารณาความสมบูรณ์ของการตอบเพื่อจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิจารณาแล้ว จึงนํานแบบสอบถามไปหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Science - X) เพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่อไปนี้

1. นํานแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

2. นํานแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อคำถามปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้หญัวัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อ แล้วนําคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและเฉลี่ยรวมทุกด้าน เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยของนํานนักคะแนนของปัญหา ผู้วิจัยใช้สมบัติความต่อเนื่องของคะแนนทางเทียบผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยกำหนดคะแนนต่ำสุดให้มีค่าไม่ต่ำกว่า 1.00 และคะแนนสูงสุดให้มีค่าไม่เกิน 5.00 ดังรายละเอียด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	มีปัญหในการเรียนน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	มีปัญหในการเรียนน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	มีปัญหในการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มีปัญหในการเรียนมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มีปัญหในการเรียนมากที่สุด

(ชูศรี วงศ์รัตนะ . 2534 : 85)

3. นํานแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชร วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ของคำถาม

4. การทดสอบสมมุติฐาน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบปัญหในการเรียนของนักศึกษาผู้หญัวัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชร จากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้าน จำแนกตามตัวแปรอิสระโดยใช้สถิติค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม (t-test) และสถิติค่าทดสอบความ

แตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่ม (F-test) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ใช้วิธีทดสอบของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls' Method) แล้วแต่กรณี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติดังต่อไปนี้ คือ

1. สถิติสำหรับการตรวจสอบเครื่องมือ การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161)

$$\alpha = \frac{K}{K - 1} \left[1 - \frac{S^2_i}{S^2_t} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด

K แทน จำนวนของแบบสอบถาม

$\sum S^2_i$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S^2_t แทน ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติดังนี้คือ

- 2.1 คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2523 : 32)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

- 2.2 การหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ.

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่ใช้ ที-เทส (t-test) (บุตรี วงศ์รัตน์, 2530 : 177)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2} \right)}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{N_1} \right)}{N_1 - 1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{N_2} \right)}{N_2 - 1}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
s^2_1, s^2_2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
N_1, N_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

2.4 ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวประกอบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่ม โดยใช้ เอฟ-เทส (F - test) (ชูศรี วงศ์รัตนะ . 2530 : 249)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
MS_B	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
MS_W	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square) ในกลุ่ม

และเมื่อพบว่าค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้ทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls' Method)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้มีขั้นตอนของการนำเสนอเป็น 2 ตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ดังต่อไปนี้ คือ

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of squares)
MS_B	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square) ระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean Square) ในกลุ่ม
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ด้านปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร
การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ 3 ด้านการทดสอบสมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ตามตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ ในปัญหาการของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกระบบเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ตอนที่ 4 ด้านความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ ที่มีต่อปัญหาการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรนำเสนอในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนผู้ตอบทั้งหมด	298	100.00
1. <u>เพศ</u>		
ชาย	139	46.60
หญิง	159	53.40
2. <u>อายุ</u>		
40 - 49 ปี	233	78.20
50 - 59 ปี	52	17.40
60 ปีขึ้นไป	13	4.40
3. <u>ระดับการศึกษา</u>		
ประถมศึกษา	143	48.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	155	52.00

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
เกษตรกรรวม	161	54.00
ค้าขาย	44	14.80
รับจ้าง	79	26.50
รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	14	4.70
5. สถานภาพการสมรส		
โสด	20	6.70
สมรส	278	93.30
6. บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล		
ต่ำกว่า 3 คน	147	49.30
3 คนขึ้นไป	151	50.70
7. รายได้		
ต่ำกว่า 2,500 บาท	103	34.60
2,500 - 3,000 บาท	84	28.20
สูงกว่า 3,000 บาท	111	37.20

จากตาราง 2 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 298 คน แยกเป็นหญิง จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 เป็นชาย จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 ด้านอายุ ผู้ตอบส่วนใหญ่ มีอายุในช่วง 40-49 ปี ซึ่งมีจำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 78.20 รองลงมา มีอายุในช่วง 50-59 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 และที่เหลือ มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40 ด้านระดับการศึกษา ผู้ตอบส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 และระดับประถมศึกษา จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 ด้านอาชีพ ผู้ตอบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร

ซึ่งมีจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 79 คน
 คิดเป็นร้อยละ 26.50 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80
 และที่เหลือประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.70
 ด้านสถานภาพการสมรส ผู้ตอบส่วนใหญ่สมรสแล้ว ซึ่งมีจำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 93.30
 และยังเป็นโสด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ด้านบุคคลที่ต้องรับภาระดูแล ผู้ตอบ
 ส่วนใหญ่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70
 ที่เหลือมีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลต่ำกว่า 3 คน จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 และ
 ด้านรายได้ ผู้ตอบส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 3,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20
 รองลงามีรายได้ต่ำกว่า 2,500 บาท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 และที่เหลือมี
 รายได้ 2,500 - 3000 บาท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20

ตอนที่ 2 ด้านปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร นำเสนอเป็นภาพรวมและเป็นรายด้านตามตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านวิธีเรียนทางไกล	2.79	0.62	ปานกลาง
2. ด้านครูประจำกลุ่ม	2.05	0.68	น้อย
3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม	2.30	0.66	น้อย
4. ด้านการประเมินผล	2.09	0.65	น้อย
รวมทุกด้าน	2.31	0.52	น้อย

จากตาราง 3 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 ซึ่งอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางมี 1 ด้าน คือ ด้านวิธีเรียนทางไกล ($\bar{X}=2.79$) และค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับน้อยมี 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ($\bar{X}=2.30$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X}=2.09$) และด้านครูประจำกลุ่ม ($\bar{X}=2.05$)

สำหรับปัญหาในการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในแต่ละด้านนั้นนำเสนอตามตาราง 4 - 7 สำหรับปัญหา
ในการเรียนด้านวิธีเรียนทางไกล นำเสนอดังตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอก
โรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรในด้านวิธีเรียนทางไกล

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
<u>ด้านวิธีเรียนทางไกล</u>			
1) แบบเรียนที่จัดให้เป็นวิชาการมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่มี	2.69	0.99	ปานกลาง
2) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่มีเวลาดูตามรายการวิทยุ เพราะต้องประกอบอาชีพ	3.47	1.26	ปานกลาง
3) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่สามารถจำเนื้อหาบทเรียนได้ ความจำไม่ค่อยดีเพราะมีอายุมาก	2.92	1.11	ปานกลาง
4) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีปัญหาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย	2.93	1.12	ปานกลาง
5) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีภารกิจทางครอบครัวมากเกินไปไม่มีเวลาดูค้นคว้าเพิ่มเติม	3.39	1.11	ปานกลาง
6) หนังสือแบบเรียนที่จัดจำหน่าย มีราคาแพงเกินไปทำให้ไม่สามารถจัดซื้อได้	2.34	1.11	น้อย
7) สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเก่าและล้าสมัยทำให้เข้าใจยาก	2.52	1.08	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
8) เนื้อหาวิชาที่ลงทะเบียนเรียนไม่น่าสนใจ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	2.20	0.98	น้อย
9) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุไม่เข้าใจ เกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน เพราะ ขาดการแนะแนวก่อนการลงทะเบียน	2.61	1.22	ปานกลาง

จากตาราง 4 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีต่อ
 ปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัด
 กาแพงเพชร ในด้านวิธีเรียนทางไกล เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยในระดับ
 ปานกลางมี 7 ข้อ คือ ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มชาววัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม
 ($\bar{X}=3.47$) ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีภารกิจทางครอบครัวมากทำให้ไม่มีเวลา
 ค้นคว้าเพิ่มเติม ($\bar{X}=3.39$) ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีปัญหาในการศึกษาค้นคว้า
 เพิ่มเติมแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X}=2.93$) ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
 ไม่สามารถจำเนื้อหาบทเรียนได้ความจำไม่ค่อยดีเพราะมีอายุมาก ($\bar{X}=2.92$) ข้อที่ว่าแบบเรียน
 ที่จัดทำเป็นวิชาการมากเกินไปไม่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่มี ($\bar{X}=2.69$) ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่
 กลางคนและสูงอายุไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนเรียนเพราะขาดการแนะนำก่อนการ
 ลงทะเบียน ($\bar{X}=2.61$) ข้อที่ว่าสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเก่าและล้าสมัย
 ทำให้เข้าใจยาก ($\bar{X}=2.52$) และค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับน้อยมี 2 ข้อ คือ ข้อที่ว่าหนังสือแบบเรียน
 ที่จัดทำจำหน่ายมีราคาแพงเกินไปทำให้ไม่สามารถจัดซื้อได้ ($\bar{X}=2.34$) และข้อที่ว่าเนื้อหาวิชาที่
 ลงทะเบียนเรียนไม่น่าสนใจไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
 ($\bar{X}=2.20$)

ตาราง 5 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษา
นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรในด้านครูประจำกลุ่ม

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
<u>ด้านครูประจำกลุ่ม</u>			
10) ครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุทำให้ขาดความสนใจการเรียน	2.31	1.14	น้อย
11) ครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจ ในการกระตุ้นให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม	2.21	1.06	น้อย
12) ครูประจำกลุ่มสอนและอธิบายเร็วเกินไป ทำให้ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุฟังไม่ทัน	2.45	1.06	น้อย
13) ครูประจำกลุ่มไม่มีประสบการณ์เนื้อหาวิชาที่ต้องอธิบายให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุฟัง	2.17	1.03	น้อย
14) ครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจเมื่อนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมิ่ปัญหาในการเรียน	1.98	0.96	น้อย
15) ครูประจำกลุ่มทำหน้าที่พบกลุ่มไม่ตรงเวลาที่นัดหมายกับนักศึกษา	1.85	0.97	น้อย
16) ครูประจำกลุ่มไม่เอาใจใส่ดูแลนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบ	1.95	0.98	น้อย
17) ครูประจำกลุ่มขาดการพบกลุ่มบ่อย ๆ โดยไม่แจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า	1.66	0.95	น้อย

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
18) ครูประจำกลุ่มมักตำหนินักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ เนื่องจากทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ทันเวลาที่กำหนดส่ง	1.96	1.03	น้อย
19) ครูประจำกลุ่มมีอายุน้อยกว่า ท้าให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ รู้สึกอายเมื่อถูกซักถามข้อปัญหาหรือความคิดเห็นต่าง ๆ	2.19	1.16	น้อย
20) ครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสำคัญกับตนเองกับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ท้าให้ไม่กล้าซักถามหรือเสนอความคิดเห็น	1.95	1.08	น้อย -

จากตาราง 5 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ด้านครูประจำกลุ่ม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย 11 ข้อคือ ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มสอนและอธิบายเร็วเกินไปท้าให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุฟังไม่ทัน ($\bar{X} = 2.45$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มสำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุท้าให้ขาดความสนใจในการเรียน ($\bar{X} = 2.31$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมีอายุน้อยท้าให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุรู้สึกอายเมื่อถูกซักถามข้อปัญหาหรือความคิดเห็นต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.19$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่มีการสนทนาเนื้อหาวิชาที่ต้องอธิบายให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุฟัง ($\bar{X} = 2.17$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ($\bar{X} = 2.12$) ข้อที่ว่า

ครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจเมื่อนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีปัญหาในการเรียน ($\bar{X} = 1.98$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมักตำหนินักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ เนื่องจากทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่ทันเวลาที่กำหนดส่ง ($\bar{X} = 1.96$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่ให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุทำให้ไม่กล้าซักถามหรือเสนอความคิดเห็น ($\bar{X} = 1.95$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่เอาใจใส่ดูแลนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 1.95$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มทำหน้าที่พบกลุ่มไม่ตรงเวลาที่นัดหมายกับนักศึกษา ($\bar{X} = 1.85$) และข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มขาดการพบกลุ่มบ่อย ๆ โดยไม่แจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า ($\bar{X} = 1.66$)

สำหรับปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรในด้านการพบกลุ่มนำเสนอตามตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรในด้านการพบกลุ่ม

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
<u>ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม</u>			
21) กิจกรรมการพบกลุ่มที่จัดให้ไม่เหมาะสมกับ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	2.37	1.00	น้อย
22) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่สามารถ แสดงความเป็นผู้นำกลุ่มได้เพราะขาดความ เชื่อมั่นในตนเอง	2.31	1.03	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
23) การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มไม่น่าสนใจเพราะเป็นกระบวนการการเรียนการสอนที่ไม่ควรจัดหรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	2.26	0.97	น้อย
24) ครูประจำกลุ่มไม่ได้ชี้แจงกระบวนการการพบกลุ่มและไม่ได้อธิบายถึงประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับจากการพบกลุ่มให้นักศึกษาทราบ	2.03	1.04	น้อย
25) การจัดแผนการพบกลุ่มไม่เหมาะสม ทำให้เสียเวลาในการมาพบกลุ่ม	2.12	0.98	น้อย
26) สถานที่พบกลุ่มที่จัดให้ขาดความสะดวกและไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	2.15	1.04	น้อย
27) การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มครูประจำกลุ่มมอบหมายงานให้มากเกินไป ไม่สามารถทำเสร็จทันเวลาที่กำหนดส่ง	2.31	1.05	น้อย
28) การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม	2.81	1.13	ปานกลาง
29) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีความซับซ้อนใจเมื่อต้องรวมกลุ่มกับนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า	2.37	1.20	น้อย

จากตาราง 6 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ด้าน คือ ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 2.81$) และค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับน้อย 8 ข้อ คือ ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีความคับข้องใจเมื่อต้องรวมกลุ่มกับนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า ($\bar{X} = 2.37$) ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มที่จัดให้ไม่เหมาะสมกับวัยของนักศึกษาผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 2.37$) ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มครูประจำกลุ่มมอบหมายงานให้มากเกินไปไม่สามารถทำเสร็จทันเวลาที่กำหนดส่ง ($\bar{X} = 2.31$) ข้อที่ว่านักศึกษาไม่สามารถแสดงความเป็นผู้นำกลุ่มได้เพราะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ($\bar{X} = 2.31$) ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มไม่น่าสนใจเพราะเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ไม่ควรจัดหรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ($\bar{X} = 2.26$) ข้อที่ว่าสถานที่พบกลุ่มที่จัดให้ขาดความสะดวกและไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ($\bar{X} = 2.15$) ข้อที่ว่าการจัดแผนการพบกลุ่มไม่เหมาะสมทำให้เสียเวลาในการมาพบกลุ่ม ($\bar{X} = 2.12$) และข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่ได้ชี้แจงกระบวนการการพบกลุ่มและอธิบายถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการพบกลุ่มให้นักศึกษาทราบ ($\bar{X} = 2.03$)

สำหรับปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรในการประเมินผลนำเสนอตามตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 7 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรในด้านการประเมินผล

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
<u>ด้านการประเมินผล</u>			
30) ครูประจำกลุ่มขาดความเข้าใจวิธีการประเมินผล	1.95	0.95	น้อย
31) ครูประจำกลุ่มไม่ยืดหยุ่นเวลาในการทบทวนฝึกหัดทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุต้องขาดการส่งงานบ่อย ๆ	2.13	0.98	น้อย
32) วิธีการประเมินผลในแต่ละบทเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้น ๆ	2.11	0.98	น้อย
33) ครูประจำกลุ่มไม่มีเกณฑ์การเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียนที่แน่นอน	1.77	0.93	น้อย
34) ครูประจำกลุ่มไม่มีการจัดทำคะแนนระหว่างภาคเรียน	1.76	1.01	น้อย
35) ครูประจำกลุ่มประเมินผลอย่างขาดความยุติธรรม	1.69	1.03	น้อย
36) การประเมินผลไม่จัดให้ยืดหยุ่นตามความจำเป็นของนักศึกษาแต่ละคน	2.14	0.98	น้อย

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าสถิติ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
37) ครูประจำกลุ่มไม่แจกตารางการกำหนดสอบ ทำให้นักศึกษาขาดสอบปลายภาค	1.82	1.05	น้อย
38) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุไม่ทราบถึง วิธีการเตรียมตัวก่อนสอบและการเข้าห้องสอบ	2.29	1.17	น้อย
39) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ จำเนื้อหา วิชาที่เรียนผ่านมาแล้วไม่ได้ทำให้ไม่สามารถ ทำแบบทดสอบได้	2.69	1.14	ปานกลาง
40) นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมาพบกลุ่ม ไม่ครบตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน กำหนด ทำให้ไม่มีสิทธิเข้าสอบปลายภาคเรียน	2.59	1.15	ปานกลาง

จากตาราง 7 ข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในด้านการประเมินผล เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ข้อ คือ ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุจำเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านมาแล้วไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถทำแบบทดสอบได้ ($\bar{X} = 2.69$) ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มาพบกลุ่มไม่ครบตามเกณฑ์ที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดทำให้ไม่มีสิทธิเข้าสอบปลายภาคเรียน ($\bar{X} = 2.59$) และค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยมี 9 ข้อ คือ ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และสูงอายุ ไม่ทราบวิธีการเตรียมตัวก่อนสอบและการเข้าห้องสอบ ($\bar{X} = 2.29$) ข้อที่ว่า การประเมินผลไม่จัดให้ยืดหยุ่นตามความจำเป็นของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุแต่ละคน ($\bar{X} = 2.14$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่ยืดหยุ่นเวลาในการทำแบบฝึกหัดทำให้นักศึกษาต้องขาด

การส่งงานบ่อย ๆ ($\bar{X} = 2.13$) ข้อที่ว่าวิธีการประเมินผลในแต่ละบทไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้น ๆ ($\bar{X} = 2.11$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มขาดความเข้าใจวิธีการประเมินผล ($\bar{X} = 1.96$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่แจกตารางการกำหนดสอบทักให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และสูงอายุ ขาดสอบปลายภาค ($\bar{X} = 1.82$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่มีเกณฑ์การเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียนที่แน่นอน ($\bar{X} = 1.77$) ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่มีการจัดทำคะแนนระหว่างภาคเรียน ($\bar{X} = 1.76$) และข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มประเมินผลอย่างขาดความยุติธรรม ($\bar{X} = 1.69$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาตามตัวแปรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการทดสอบสมมติฐานตามตัวแปรแต่ละด้าน มีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" ปรากฏดังตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญวิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ที่มีเพศต่างกัน

ปัญหาในการเรียนของนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	เพศ				t
	ชาย (N=139)		หญิง (N=159)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านวิธีเรียนทางไกล	2.75	0.64	2.81	0.59	-0.80
2. ด้านครูประจำกลุ่ม	2.03	0.69	2.06	0.68	-0.38
3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม	2.32	0.65	2.28	0.66	0.51
4. ด้านการประเมินผล	2.06	0.64	2.10	0.65	-0.48
รวมทุกด้าน	2.29	0.52	2.31	0.51	-0.35

จากตาราง 8 นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการเรียน
ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวม
แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่วางไว้

3.2 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุนี้อายุต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" ปรากฏดังตาราง 9 ต่อไปนี้

ตาราง 9 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุนี้อายุต่างกัน

ด้าน/อายุ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. <u>ด้านวิธีเรียนทางไกล</u>	ระหว่างกลุ่ม	2	0.5097	0.2549	0.6656
	ภายในกลุ่ม	295	112.9658	0.3829	
	รวม	297	113.4756		
2. <u>ด้านครูประจำกลุ่ม</u>	ระหว่างกลุ่ม	2	2.4902	1.2451	2.6864
	ภายในกลุ่ม	295	136.7318	0.4635	
	รวม	297	139.2221		
3. <u>ด้านกิจกรรม</u>	ระหว่าง	2	1.6985	0.8492	1.9863
<u>การพบกลุ่ม</u>	ภายในกลุ่ม	295	126.1294	0.4276	
	รวม	297	127.8279		
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>	ระหว่างกลุ่ม	2	4.3665	2.1832	5.3673*
	ภายในกลุ่ม	295	119.9954	0.4068	
	รวม	297	124.3619		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีอายุต่างกัน มีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการประเมินผล ผู้วิจัยจึง ทำการทดสอบหาความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls' Method) ผลปรากฏตาม ตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 10 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้านการประเมินผล ด้วยวิธีของ นิวแมนคูลส์ (Newman Keuls Method) สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่ระดับ ของกลุ่มอายุ

ระดับอายุ	40-49 ปี 50-59 ปี 60 ปีขึ้นไป			
	ค่าเฉลี่ย	2.03	2.18	2.58
1. <u>ด้านการประเมินผล</u>				
40 - 49 ปี	2.03	-	0.14	0.55**
50 - 59 ปี	2.18		-	0.40*
60 ปีขึ้นไป	2.59			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มอายุ ค่าเฉลี่ยคะแนนในปัญหา ด้านการประเมินผล โดยที่กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีปัญหาในการเรียนด้านการประเมินผล สูงกว่า กลุ่มอายุ 40 - 49 ปี ($\bar{X}=2.58$ และ $\bar{X}=2.04$) และกลุ่มอายุ 50 - 59 ปี ($\bar{X}=2.58$ และ $\bar{X}=2.18$)

3.3 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน "ปรากฏดังตาราง 11 ดังต่อไปนี้

ตาราง 11 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ปัญหาในการเรียนของนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	ระดับการศึกษา				t
	ประถมฯ(N=143)		ม.ต้น (N=155)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านวิธีเรียนทางไกล	2.88	0.56	2.69	0.64	2.71**
2. ด้านครูประจำกลุ่ม	2.02	0.64	2.07	0.72	-0.59
3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม	2.38	0.57	2.23	0.71	1.97*
4. ด้านการประเมินผล	2.13	0.62	2.04	0.66	1.24
รวมทุกด้าน	2.35	0.45	2.26	0.57	1.62

จากตาราง 11 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับประถมศึกษามีปัญหาในการเรียนมากกว่ากลุ่มที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.4 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีอาชีพต่างกัน มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน" ปรากฏดังตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอาชีพต่างกัน

ด้าน/อาชีพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. <u>ด้านวิธีเรียนทางไกล</u>	ระหว่างกลุ่ม	3	0.2777	0.0926	0.2404
	ภายในกลุ่ม	294	113.1979	0.3850	
	รวม	297	113.4756		
2. <u>ด้านครูประจำกลุ่ม</u>	ระหว่างกลุ่ม	3	40.1022	1.3674	2.9752*
	ภายในกลุ่ม	294	135.1199	0.5696	
	รวม	297	139.22		
3. <u>ด้านกิจกรรม</u>	ระหว่างกลุ่ม	3	1.8814	0.6271	1.4639
	ภายในกลุ่ม	294	125.9465	0.43	
	รวม	297	127.8279		

ตาราง 12 (ต่อ)

ด้าน/อาชีพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>	ระหว่างกลุ่ม	3	0.7491	0.2497	0.5939
	ภายในกลุ่ม	294	123.6128	0.4205	
	รวม	297	124.3619		
<u>รวมทุกด้าน</u>	ระหว่างกลุ่ม	3	0.5304	0.1768	0.6511
	ภายในกลุ่ม	294	79.8349	0.2715	
	รวม	297	80.3653		

จากตาราง 12 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอาชีพต่างกันมีปัญหในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านครูประจำกลุ่ม ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบหาความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยทำการทดสอบรายคู่ด้านวิธีเรียนของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls' Method) ผลปรากฏตามตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้านครูประจำกลุ่ม ด้วยวิธีการของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls' Method) สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่ระดับของกลุ่มอาชีพ

ระดับของกลุ่มอาชีพ	เกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ				
	ค่าเฉลี่ย	1.96	2.02	2.20	2.33
1. <u>ด้านครูประจำกลุ่ม</u>					
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2.33				
ค้าขาย	2.02		-	0.18	0.31
รับจ้าง	2.20			-	0.13
เกษตรกรรม	1.96	-	0.06	0.24	0.37

จากตาราง 13 พบว่า ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มอาชีพรับจ้าง กับกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม โดยที่กลุ่มอาชีพรับจ้างมีปัญหาในการเรียน ด้านครูประจำกลุ่ม โดยที่กลุ่มอาชีพรับจ้างมีปัญหาในการเรียน ด้านครูประจำกลุ่มสูงกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ($\bar{X} = 2.20$ และ $\bar{X} = 1.96$)

3.5 การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านต่างกัน" ปรากฏ ดังตาราง 14 ต่อไปนี้

ตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน

ปัญหาในการเรียนของนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	สถานภาพการสมรส				t
	โสด(N=20)		สมรส(N=278)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านวิธีเรียนทางไกล	2.53	0.65	2.80	0.61	-1.80
2. ด้านครูประจำกลุ่ม	1.87	0.67	2.06	0.68	-1.25
3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม	2.22	0.69	2.30	0.68	-0.55
4. ด้านการประเมินผล	2.02	0.57	2.08	0.65	-0.50
รวมทุกด้าน	2.16	0.52	2.23	0.52	-1.29

จากตาราง 14 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน
มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร
โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่วางไว้

3.6 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีบุคคล
ที่ต้องรับภาระดูแลต่างกัมีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียน
ทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านต่างกัน" ปรากฏ ดังตาราง 15 ต่อไปนี้

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลต่างกัน

ปัญหาในการเรียนของนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ	บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล				t
	ต่ำกว่า 3 คน (N=147)		3 คนขึ้นไป (N=151)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านวิธีเรียนทางไกล	2.76	0.65	2.80	0.58	-0.44
2. ด้านครูประจำกลุ่ม	2.00	0.70	2.09	0.66	-1.13
3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม	2.27	0.68	2.33	0.63	-0.82
4. ด้านการประเมินผล	2.08	0.68	2.08	0.62	-0.08
รวมทุกด้าน	2.28	0.55	2.33	0.48	-0.78

จากตาราง 15 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแล
ต่างกันมีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัด
กำแพงเพชร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ
สมมติฐาน ที่วางไว้

3.7 การทดสอบสมมติฐาน ข้อที่ 7 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีรายได้
ต่างกันมีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัด
กำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านต่างกัน" บราคว ดังตาราง 16 ต่อไปนี้

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ที่มีรายได้ต่างกัน

ด้าน/รายได้	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. <u>ด้านวิธีเรียนทางไกล</u>	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0758	0.0379	0.0987
	ภายในกลุ่ม	295	113.3997	0.3844	
	รวม	297	113.4756		
2. <u>ด้านครูประจำกลุ่ม</u>	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0045	0.0230	0.0041
	ภายในกลุ่ม	295	139.2175	0.4719	
	รวม	297	139.2221		
3. <u>ด้านกิจกรรม</u> <u>การพบกลุ่ม</u>	ระหว่าง	2	0.0495	0.0248	0.0572
	ภายในกลุ่ม	295	127.77848	0.4331	
	รวม	297	127.8279		
4. <u>ด้านการประเมินผล</u>	ระหว่างกลุ่ม	2	0.2717	0.1359	0.3230
	ภายในกลุ่ม	295	124.0901	0.4206	
	รวม	297	124.3619		
<u>รวมทุกด้าน</u>	ระหว่างกลุ่ม	2	0.0501	0.0250	0.0920
	ภายในกลุ่ม	295	80.3152	0.2723	
	รวม	297	80.3653		

จากตาราง 16 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีรายได้ต่างกันมีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อที่ 7 ที่วางไว้

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

สำหรับข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ :เกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล นำเสนอตามตาราง 17 ต่อไปนี้

ตาราง 17 ความถี่ของข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ด้านวิธีเรียนทางไกล ด้านครูประจำกลุ่ม ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ด้านการประเมินผลและด้านอื่น ๆ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
	1. ด้านวิธีเรียนทางไกล	
1.	นักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการลงทะเบียนเรียน ควรมีการแนะแนวก่อนการลงทะเบียนเรียน	42
2.	ควรออกอากาศในช่วงเวลาที่นักศึกษาว่าง คือ ช่วงเช้า เที่ยง หรือกลางคน	9
3.	ช่วงเวลาการออกอากาศแต่ละครั้งสั้นเกินไป ควรหาทางแก้ไข	8
4.	การออกอากาศไม่ชัดเจนและตารางออกอากาศจัดส่งให้นักศึกษา ล่าช้า ควรปรับปรุงการออกอากาศและจัดส่งตารางออกอากาศ ล่วงหน้า	7
5.	ควรเพิ่มอุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อที่จะทำให้นักศึกษาเข้าใจ ง่ายขึ้น	6

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
6.	แบบฝึกหัดที่มอบหมายให้แต่ละครั้งมากเกินไป เป็นสาเหตุให้ ทำเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนดส่ง ควรหาทางแก้ไขโดยเร็ว	6
7.	ควรจัดให้มีการพบกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง	5
8.	ควรจัดส่งเอกสารนัดหมายการสอบให้นักศึกษาเพื่อเตือนความจำ	4
	2. ด้านครูประจำกลุ่ม	
1.	ครูประจำกลุ่มมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่นักศึกษาดีอยู่แล้ว ควรช่วยให้ดีขึ้นกว่าเดิม	61
2.	ครูประจำกลุ่มมีอารมณ์ดีและตั้งใจสอนดีมาก และควรปฏิบัติอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	44
3.	ครูประจำกลุ่มควรมาทำหน้าที่พบกลุ่มให้ตรง เวลानัดหมาย	41
4.	ครูประจำกลุ่มมีความเป็นกันเองกับนักศึกษาดีและการปฏิบัติตัวอย่าง สม่ำเสมอ	23
5.	ครูประจำกลุ่มมีอายุน้อยเกินไป วางตัวไม่เหมาะสมควรแก้ไข	21
6.	ครูประจำกลุ่มควรทำตัวให้เป็นกันเองกับนักศึกษาทุกคน	16
7.	ควรมีครูประจำกลุ่มทำหน้าที่สอนประจำในแต่ละหมวดวิชา	14
8.	ครูประจำกลุ่มอธิบายเร็วเกินไป ควรแก้ไขปรับปรุง	10
9.	ครูประจำกลุ่มควรเตรียมตัวสอนและสรุปบทเรียนพร้อมทั้งพิมพ์แจก นักศึกษาเป็นรายบุคคล	9
10.	ควรมีการสับเปลี่ยนครูประจำกลุ่มในแต่ละกลุ่มเรียนบ้าง เพื่อ เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียน	5
	3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม	
1.	ควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาบ่อย ๆ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ สังคมส่วนรวม	43

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
2.	ควรแยกนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุกับกลุ่มนักศึกษาที่มีอายุน้อยเป็นคนละกลุ่ม	30
3.	ควรแบ่งกลุ่มให้นักศึกษาได้มีโอกาสอภิปรายบ่อย ๆ	15
4.	ควรให้นักศึกษาเป็นผู้กำหนดเวลาการพบกลุ่มกันเอง	13
5.	นักศึกษาควรมาพบกลุ่มให้ตรงเวลาที่นัดหมาย	10
6.	ควรจัดกิจกรรมการพบกลุ่มที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานบ้าง	9
7.	ควรจัดกิจกรรมการพบกลุ่มให้ตรงกับวันหยุดราชการ	4
8.	ควรจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2
	4. ด้านการประเมินผล	
1.	ควรมีการประเมินผลทุกครั้งหลังจากการพบกลุ่ม	52
2.	ควรมีการชี้แจงรายละเอียดและการเตรียมตัวก่อนสอบให้นักศึกษาบ้าง	31
3.	การจัดการประเมินผลเหมาะสมดีแล้ว ควรรักษาคุณภาพนี้ไว้	15
4.	ควรจัดให้มีการเก็บคะแนนระหว่างภาค : ปลายภาค 80 : 20	13
5.	ควรมอบหมายแบบฝึกหัดให้นักศึกษามาก ๆ	7
6.	ควรให้หน่วยกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างน้อยครั้งละ 6 หน่วยกิจกรรม	6
7.	ควรมีเกณฑ์การเก็บคะแนนระหว่างภาคให้แน่นอน	6
8.	ข้อสอบที่ใช้ในการสอบปลายภาคมีจำนวนมากเกินไป ควรปรับให้ลดลงไปจากเดิม	5
	5. อื่น ๆ	
1.	การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์จากนักศึกษา ควรหาทางแก้ไขปรับปรุง	13
2.	ควรจัดให้มีวิทยากรพิเศษมาบรรยายหลาย ๆ คน	12
3.	ควรเพิ่มอาคารพบกลุ่มให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	9

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
4.	ควรปรับปรุงอุปกรณ์การเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	5
5.	ควรจัดหาสถานที่พบกลุ่มให้ทันสมัย	3
6.	ควรจัดหาหนังสือแบบเรียนในห้องสมุดประชาชนให้ครบทุกระดับและทุกวิชา	2

จากตาราง 17 พบว่า มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ ด้านครูประจำกลุ่มมากที่สุดคือ จำนวน 244 ราย รองลงมาคือ ด้านการประเมินผล จำนวน 135 ราย ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม จำนวน 126 ราย ด้านวิธีเรียนทางไกล จำนวน 87 ราย และด้านที่มีผู้ให้ข้อความคิดเห็นน้อยที่สุดคือด้านอื่น ๆ จำนวน 44 ราย

1. ด้านวิธีเรียนทางไกล

ข้อเสนอแนะด้านวิธีเรียนทางไกล เรียงตามลำดับจากข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุด ดังนี้คือ ข้อที่ว่านักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการลงทะเบียนเรียน ควรมีการแนะนำก่อนการลงทะเบียนเรียน จำนวน 42 ราย ข้อที่ว่าควรออกอากาศในช่วงที่นักศึกษว่าง คือ เช้า เที่ยง หรือกลางคืน จำนวน 9 ราย ข้อที่ว่าช่วงเวลาออกอากาศแต่ละครั้งสั้นเกินไป ควรหาทางแก้ไข จำนวน 8 ราย ข้อที่ว่าควรออกอากาศไม่ชัดเจนและตารางออกอากาศจัดส่งให้นักศึกษาล่าช้า จึงควรหาทางแก้ไข จำนวน 7 ราย ข้อที่ว่าควรเพิ่มอุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อที่จะทำให้เข้าใจง่าย จำนวน 6 ราย ข้อที่ว่าแบบฝึกหัดที่มอบหมายให้แต่ละครั้งมากเกินไปเป็นสาเหตุให้ทำเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนดส่ง ควรหาทางแก้ไขโดยเร็ว จำนวน 6 ราย ข้อที่ว่าควรจัดให้มีการพบกลุ่มสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 5 ราย และข้อที่ว่าควรจัดส่งเอกสารนัดหมายการสอบให้นักศึกษาเพื่อเตือนความจำ จำนวน 4 ราย

2. ด้านครูประจำกลุ่ม

ข้อเสนอแนะด้านครูประจำกลุ่ม เรียงตามลำดับจากข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่นักศึกษาดีอยู่แล้ว ควรช่วยให้ดีขึ้นกว่าเดิม จำนวน 61 ราย ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมีอารมณ์ดีและตั้งใจสอนดีมาก และควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ จำนวน 44 ราย ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มควรมาทบทวนเนื้อหาที่พบกลุ่มให้ตรงเวลานัดหมาย จำนวน 41 ราย ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมีความเป็นกันเองกับนักศึกษาดี จำนวน 23 ราย ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมีอายุน้อยเกินไปว่างตัวไม่เหมาะสม จำนวน 21 ราย ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มควรทบทวนให้เป็นกันเองกับนักศึกษาทุกคน จำนวน 16 ราย ข้อที่ว่าควรมีครูประจำกลุ่มสอนประจำในแต่ละหมวดวิชา จำนวน 14 ราย และข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มอธิบายเร็วเกินไป จำนวน 10 ราย

3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม

ข้อเสนอแนะด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม เรียงตามลำดับจากข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาบ่อย ๆ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม จำนวน 43 ราย ข้อที่ว่าควรแยกนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุกับกลุ่มที่มีอายุน้อยเป็นคนละกลุ่ม จำนวน 30 ราย ข้อที่ว่าควรแบ่งกลุ่มให้นักศึกษาได้มีโอกาสนอภิปรายบ่อย ๆ จำนวน 15 ราย ข้อที่ว่าควรรubenนักศึกษาเป็นผู้กำหนดเวลาการพบกลุ่มกันเอง จำนวน 13 ราย ข้อที่ว่านักศึกษาควรมาพบกลุ่มให้ตรงเวลาที่นัดหมาย จำนวน 10 ราย ข้อที่ว่าควรจัดกิจกรรมการพบกลุ่มที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานบ้าง จำนวน 9 ราย ข้อที่ว่าควรจัดกิจกรรมการพบกลุ่มให้ตรงกับวันหยุดราชการ จำนวน 4 ราย และข้อที่ว่าควรจัดกิจกรรมการพบกลุ่มเดือนละ 2 - 3 ครั้ง จำนวน 2 ราย

4. ด้านการประเมินผล

ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผล เรียงตามลำดับจากข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าควรมีการประเมินผลทุกครั้งหลังการพบกลุ่ม จำนวน 52 ราย ข้อที่ว่าควรมีการชี้แจงรายละเอียดและการเตรียมตัวก่อนสอบให้นักศึกษาได้ทราบ จำนวน 31 ราย ข้อที่ว่าการจัดกาประเมินผลเหมาะสมดีแล้ว ควรรักษาคุณภาพไว้ จำนวน 15 ราย ข้อที่ว่าควรจัดให้มีอัตราการเก็บคะแนนระหว่างภาค : ปลายภาค 80 : 20 จำนวน 13 ราย ข้อที่ว่าควรรubenมอบหมายแบบฝึกหัดให้นักศึกษามาก ๆ จำนวน 7 ราย ข้อที่ว่าควรรubenหน่วยกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตแต่ละครั้งอย่างน้อย 6 หน่วยกิจกรรม จำนวน 6 ราย ข้อที่ว่าควรมีเกณฑ์การเก็บคะแนนระหว่างภาคให้นั่นนอน จำนวน 6 ราย และข้อที่ว่าข้อสอบที่ใช้ในการสอบปลายภาคมีจำนวนมากเกินไป ควรปรับให้ลดลงไปจากเดิม จำนวน 5 ราย

5. ด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ เรียงตามลำดับจากข้อที่มีความถึงที่สุดถึงต่ำสุดดังนี้คือ ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์จากนักศึกษา ควรปรับปรุงแก้ไข จำนวน 13 ราย ข้อที่ว่าควรจัดให้มีวิทยากรพิเศษมาบรรยาย หลาย ๆ คน จำนวน 12 ราย ข้อที่ว่าควรเพื่ออาคารพบกลุ่มให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา จำนวน 9 ราย ข้อที่ว่าควรปรับปรุงอุปกรณ์การเรียนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา จำนวน 5 ราย ข้อที่ว่าควรหาสถานที่พบกลุ่มให้ทันสมัย จำนวน 3 ราย และข้อที่ว่าควรจัดหาหนังสือแบบเรียนในห้องสมุดประชาชนให้ครบทุกระดับและทุกวิชา จำนวน 2 ราย

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุป

งานวิจัยเรื่อง "ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 298 คน ซึ่งมีรายละเอียดของการศึกษา ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยนี้ ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ใน หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ที่จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และ

หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งสามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนวัยกลางคนและสูงอายุของจังหวัดกำแพงเพชร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสอดคล้อง และเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละกลุ่มต่อไป

3. ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนกลุ่มนี้ในจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป ซึ่งได้เข้าเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 และหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2531 วิธีเรียนทางไกล ของจังหวัดกำแพงเพชร ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 1,304 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) ร้อยละ 25 จากจำนวนประชากรข้างต้น ซึ่งจำนวนตามระดับการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 298 คน โดยแยกเป็นระดับประถมศึกษา 143 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 155 คน

2. ตัวแปรสำหรับการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ตัวแปรอิสระที่นำมาตรวจสอบในงานวิจัยนี้ มี 7 ตัวแปร ดังนี้

- 1) เพศ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชายและเพศหญิง
- 2) อายุ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 40 - 49 ปี 50 - 59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป
- 3) ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับคือ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น
- 4) อาชีพ แบ่งเป็น 4 อาชีพ คือ รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ค้าขาย รับจ้าง

และเกษตรกรกรรม

- 5) สถานภาพการสมรส แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ โสด และสมรส
- 6) บุคคลที่ต้องรับภาระเลี้ยงดู แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 3 คน และ

3 คนขึ้นไป

- 7) รายได้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 2,500 บาท 2,500 - 3,000 บาท

และสูงกว่า 3,000 บาท

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านวิธีเรียนทางไกล
- 2) ด้านครูประจำกลุ่ม
- 3) ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม
- 4) ด้านการประเมินผล

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
2. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอายุต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
3. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน

4. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอาชีพต่างกันมีปัญหในการเรียน ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
5. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีปัญหในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
6. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลต่างกันมีปัญหในการ เรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน
7. นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีรายได้ต่างกันมีปัญหในการเรียน ในหลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน .

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นแบบสอบถามปัญหในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ และแบบคำถามปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล และรายได้ ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและ สูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลใน 4 ด้าน ด้านวิธีเรียน ทางไกล ด้านครูประจำกลุ่ม ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม และด้านการประเมินผล ซึ่งเป็นแบบ สอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คำถามแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านวิธีเรียนทางไกล ด้านครูประจำกลุ่ม ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มและด้านการ ประเมินผล มีคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ให้นำไปทดลองหาความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.89

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - ended Form)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงหัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง อำเภอขามเฒ่าบุรี อำเภอคลองขลุง อำเภอคลองลาน อำเภอพรานกระต่าย อำเภอไพศาลี อำเภอปางศิลาทอง และกิ่งอำเภอเบิ่งสามัคคี ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอ/กิ่งอำเภอด้วยตนเองในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2539 จำนวน 298 ฉบับ พร้อมกับชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ตอน และนัดเก็บแบบสอบถามกลับคืนในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2539 โดยเก็บด้วยตนเองส่วนหนึ่งและมีครูประจำกลุ่มเก็บรวบรวมให้อีกส่วนหนึ่ง ได้แบบสอบถามกลับคืนในรอบแรก จำนวน 156 ฉบับ

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามรอบที่ 2 ในวันที่ 1 มีนาคม 2539 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืนในรอบแรก ด้วยตนเองและมีครูประจำกลุ่มเก็บรวบรวมให้อีกส่วนหนึ่ง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 142 ฉบับ

4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 298 ฉบับ คิดเป็น 100.00 ของแบบสอบถามทั้งหมด
วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำใบคำนวณค่าทางสถิติ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Sciencex) ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างด้านข้อมูลพื้นฐานส่วนตัว วิเคราะห์โดยใช่การแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ สำหรับข้อความปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของคำถาม

2. วิเคราะห์ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร โดยคำนวณค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้านและเฉลี่ยรวมทุกด้าน

3. การทดสอบสมมติฐานตามที่ได้วางไว้ในแต่ละข้อตามตัวแปรในแต่ละด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคคลที่ต้องรับภาระดูแลและรายได้ โดยใช่สถิติค่าทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม (t-test) สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่าสองกลุ่ม (F-test) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ใช้วิธีทดสอบของนิวแมนคูลส์ (Newman Keuls' Method) แล้วแต่กรณี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร สรุปได้ดังนี้

1. ด้านข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 298 คน เป็นเพศหญิง 159 คน คิดเป็นร้อยละ 53.40 เป็นเพศชาย 139 คน คิดเป็นร้อยละ 46.60 ด้านอายุ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 40-49 ปี จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 78.20 รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 50-59 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40 ด้านระดับการศึกษา นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 52.00 และระดับประถมศึกษา จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00 ด้านอาชีพ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ส่วนใหญ่

ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 และอาชีพที่ประกอบน้อยที่สุด ได้แก่ อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.70 ด้านสถานภาพการสมรส ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 93.30 และเป็นโสด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ด้านผู้ที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแล ส่วนใหญ่ผู้ที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 50.70 และผู้ที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลต่ำกว่า 3 คน จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 ด้านรายได้ ส่วนใหญ่มีรายได้เดือนละ 3,000 บาท จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 รองลงมาได้ต่ำกว่าเดือนละ 2,500 บาท จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 และกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 2,500-3,000 บาท มีน้อยที่สุด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20

2. ด้านปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรใน 4 ด้าน คือ

2.1 ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.31 ซึ่งอยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับปานกลางมี 1 ด้าน คือ ด้านวิธีเรียนทางไกล ($\bar{X}=2.79$) และมีปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในระดับน้อยมี 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ($\bar{X}=2.30$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X}=2.09$) และด้านครูประจำกลุ่ม ($\bar{X}=2.05$)

2.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านวิธีเรียนทางไกล ได้แก่ ข้อที่ว่าไม่มีเวลาติดตามรายการวิทยุเพราะต้องประกอบอาชีพ ข้อที่ว่ามีการกิจทางครอบครัวมากทำให้ไม่มีเวลาดูคั่นคว้าเพิ่มเติม ข้อที่ว่ามีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย ข้อที่ว่าไม่สามารถจำเนื้อหาบทเรียนได้ เพราะมีอายุมาก ทำให้ความจำไม่ค่อยดี ข้อที่ว่าแบบเรียนที่จัดให้เป็นวิชาการมากเกินไป ข้อที่ว่าไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนเรียนเพราะขาดการแนะนำก่อนลงทะเบียน และข้อที่ว่าสื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเก่าและล้าสมัยทำให้เข้าใจยาก

2. ด้านครูประจำกลุ่ม ไม่มีปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ได้แก่ ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม

4. ด้านการประเมินผล ได้แก่ ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ จำเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านมาแล้วไม่ได้ทำให้ไม่สามารถทำแบบทดสอบได้ และข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมาร่วมพบกลุ่มไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดทำให้ไม่มีสิทธิสอบปลายภาค

2.3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านวิธีเรียนทางไกล ได้แก่ ข้อที่ว่าแบบเรียนที่จัดจำหน่ายมีราคาแพงเกินไปทำให้ไม่สามารถจัดซื้อได้ และข้อที่ว่าเนื้อหาวิชาที่ลงทะเบียเรียนไม่น่าสนใจ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ

2. ด้านครูประจำกลุ่ม ได้แก่ ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มสอนและอธิบายเร็วเกินไป ทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุตามไม่ทัน ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดสัหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุทำให้ขาดความสนใจในการเรียน ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมีอายุน้อยกว่า ทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุรู้สึกอายเมื่อถูกซักถาม ข้อปัญหาหรือความคิดเห็นต่าง ๆ ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่มีประสบการณ์ในเนื้อหาสาระที่ต้องอธิบายให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุฟัง ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจในการกระตุ้นให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจเมื่อนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีปัญหา ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มขาดการพบกลุ่มบ่อย ๆ โดยไม่แจ้งให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจกับตนเองกับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ทำให้ไม่กล้าซักถามหรือเสนอความคิดเห็น ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มไม่เอาใจใส่ดูแลนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบ ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มทำหน้าที่พบกลุ่มไม่ตรงเวลาที่นัดหมายกับนักศึกษา และข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมักตำหนินักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ เนื่องจากทำงานที่ได้รับมอบหมายช้าไม่ทันเวลาที่กำหนดส่ง

3. ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ได้แก่ ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีความคับข้องใจเมื่อต้องรวมกลุ่มกับนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า ข้อที่ว่ากิจกรรมการพบกลุ่มที่จัดไม่เหมาะสมกับวัยของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มครูประจากลุ่มมอบหมายงานให้มากเกินไป ไม่สามารถทำเสร็จทันเวลาที่กำหนดส่ง ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุไม่สามารถแสดงความเป็นผู้นำกลุ่มได้เพราะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ข้อที่ว่ากิจกรรมการพบกลุ่มไม่น่าสนใจเพราะ เป็นกระบวนการการเรียนการสอนที่ไม่ควรจัดหรือไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ข้อที่ว่าสถานที่พบกลุ่มที่จัดให้ขาดความสะดวกและไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ข้อที่ว่าการจัดแผนการพบกลุ่มไม่เหมาะสมทำให้เสียเวลาในการมาพบกลุ่ม และข้อที่ว่าครูประจากลุ่มไม่ได้ชี้แจงกระบวนการพบกลุ่มและอธิบายถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการพบกลุ่มให้นักศึกษาทราบ

4. ด้านการประเมินผล ได้แก่ ข้อที่ว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุไม่ทราบวิธีการเตรียมตัวก่อนสอนและการเข้าห้องสอน ข้อที่ว่าการประเมินผลไม่จัดให้ยึดหยุ่นตามความจำเป็นของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุแต่ละคน ข้อที่ว่าครูประจากลุ่มไม่ยึดหยุ่นเวลาในการทำงานแบบฝึกหัดของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ทำให้นักศึกษาต้องขาดการส่งงานบ่อย ๆ ข้อที่ว่าวิธีการประเมินผลในแต่ละบทเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้น ๆ ข้อที่ว่าครูประจากลุ่มขาดความเข้าใจวิธีการประเมินผล ข้อที่ว่าครูประจากลุ่มไม่แจกตารางการกำหนดสอบทำให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุขาดสอบปลายภาค ข้อที่ว่าครูประจากลุ่มไม่มีเกณฑ์การเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียนที่แน่นอน ข้อที่ว่าครูประจากลุ่มไม่มีการจัดทำคะแนนระหว่างภาค และข้อที่ว่าครูประจากลุ่มประเมินผลอย่างขาดความยุติธรรม

3. การทดสอบสมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้ตามสมมุติฐานที่วางไว้

1. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้

2. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีอายุต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง

ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชร ในด้านการประเมินผล เมื่อทดสอบเป็นรายคู่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มอายุ 40-49 ปี 50-59 ปี กับกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยที่กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีปัญหาในการเรียนสูงกว่ากลุ่มอายุ 50 - 59 ปีและ 40 - 49 ปี ($\bar{X}=2.59$, $\bar{X}=2.18$ และ $\bar{X}=2.04$)

3. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรในด้านวิธีเรียนทางไกล โดยที่ระดับประถมศึกษามีปัญหาในการเรียนสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($\bar{X}=2.89$ และ $\bar{X}=2.69$) และพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษา นอกรโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรในด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม โดยที่ระดับประถมศึกษามีปัญหาในการเรียนสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($\bar{X}=2.38$ และ $\bar{X}=2.23$)

4. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีอาชีพต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกรโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ของปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกรโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรในด้านครูประจำกลุ่ม เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มอาชีพรับจ้างกับอาชีพเกษตรกรรม โดยที่กลุ่มอาชีพรับจ้างมีปัญหาในการเรียนสูงกว่าอาชีพเกษตรกรรม ($\bar{X}=2.20$ และ $\bar{X}=1.97$)

5. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีสถานภาพการสมรสต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกรโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" พบความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้

6. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลต่างกัันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้

7. การทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 7 ที่ว่า "นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีรายได้ต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชรทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน" พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้

4. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ จังหวัดกาแพงเพชร เรื่องความถี่ที่ได้ดังนี้ ด้านวิธีเรียนทางไกล ข้อที่ว่านักศึกษาไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน และวิธีการลงทะเบียนเรียน ควรจัดทำมีการแนะนำก่อนลงทะเบียนเรียน ด้านครูประจำกลุ่ม ข้อที่ว่าครูประจำกลุ่มมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อนักศึกษาดีอยู่แล้ว ควรช่วยย้่าให้ดีขึ้นกว่าเดิม ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ข้อที่ว่าควรจัดกิจกรรมให้นักศึกษาบ่อย ๆ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และข้อที่ว่าควรแยกนักศึกษาวัยกลางคนและสูงอายุกับกลุ่มนักศึกษาที่อายุน้อยเป็นคนและกลุ่มด้านการประเมินผล ข้อที่ว่าควรมีการประเมินผลทุกครั้งหลังจากการพบกลุ่ม และข้อที่ว่าควรมีการชี้แจงรายละเอียดและการเตรียมตัวก่อนสอบให้นักศึกษานำง และข้อที่ว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์จากนักศึกษา ควรหาทางแก้ไขปรับปรุง และข้อที่ว่าควรจัดวิทยากรพิเศษมาบรรยายหลาย ๆ คน

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกาแพงเพชร พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีปัญหาในการเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.31$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษากลุ่มนี้อาจมีความพร้อมในการเรียนสูง และ

อีกประการหนึ่งในปัจจุบันนี้หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญโดยตรงได้ผลิตสื่อ เอกสารมาเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง เช่น การผลิตรายการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รายการวิทยุเพื่อการศึกษา สิ่งพิมพ์ เอกสารต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อให้นักศึกษาได้เลือกใช้ตามความถนัดของแต่ละคน อีกทั้งยังพัฒนาและขยายแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชนมิติใหม่ ศูนย์การเรียนรู้ตำบล ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนอีกด้วย ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นผลให้นักศึกษามีปัญหาในการเรียนอยู่ในระดับน้อยก็เป็นได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีเรียนทางไกลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.30$) ด้านการประเมินผลก็มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.09$) และด้านครูประจำกลุ่มก็มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ($\bar{X} = 2.05$) ผลที่พบเช่นนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอนมีการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนอย่างดีก็เป็นได้ ซึ่งทำให้มีปัญหาน้อย ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรูณิ คุณาวุฒิ (2519 : บทคัดย่อ) ที่พบผลว่าการจัดการเรียนทางไกลเป็นการศึกษาที่จำเป็น ประกอบด้วยเอกสารการสอน การเรียนทางไปรษณีย์ การศึกษาจากวิทยุและโทรทัศน์ การศึกษาจากศูนย์ศึกษาและอาจารย์สอนเสริม ซึ่งหากจัดได้ครบทุกอย่างนี้แล้วนักเรียนก็จะเรียนได้ผลดี

2. ด้านการทดสอบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุน
หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ตามตัวแปรที่แบ่งออกเป็นดังต่อไปนี้

2.1 ผลการทดสอบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ตามเพศตามสมมติฐานข้อ 1 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุที่มีเพศต่างกันมีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ทั้ง 4 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เนื่องจากจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงและชายในการศึกษาครั้งนี้ ต่างเป็นนักศึกษาที่อยู่วัยผู้ใหญ่เหมือนกันมีระดับความรู้และอาชีพใกล้เคียงกัน จึงทำให้มีปัญหาในการเรียนไม่แตกต่างกันก็เป็นได้ ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถัย ทองฤกษ์ฤทธิ์ (2538 : 107) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการ

ฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาบุคลากรทางด้านคอมพิวเตอร์ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาบุคลากรทางด้านคอมพิวเตอร์ทั้ง 6 ด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการทดสอบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุดำเนินการตามสมมติฐานข้อ 2 พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุนั้นมีอายุต่างกัน มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่ม อายุ 40 - 49 ปี กลุ่มอายุ 50 - 59 ปี และกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งทั้งหมดนี้จัดเป็นผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นคนที่อยู่ในวัยเดียวกันและมีลักษณะคล้ายคลึงกันก็เป็นได้ ผลอันนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2537 : 73) ที่อธิบายว่า บุคคลในวัยผู้ใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยกลางคนและสูงอายุ จะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีปัญหาในการเรียนด้านการประเมินผล สูงกว่ากลุ่มอายุ 40 - 49 ปี และ 50 - 59 ปี ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่มีอายุมาก ความจำเริ่มถดถอย อีกทั้งยังมีภาระทางครอบครัวมากและอีกประการหนึ่งการเรียนทางไกลนักศึกษาต้องค้นคว้าและอ่านหนังสือแบบเรียนด้วยตนเองเป็นหลักก็อาจทำให้กลุ่มที่มีอายุมากประสบกับปัญหาได้ ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา เทียนทอง (2530 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มการศึกษานักเรียนแบบเปิดเสรีระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและโทรทัศน์ ในเขตภาคกลาง พบว่า ผู้เรียนต้องการให้ครูประจำกลุ่มสอนเมื่อมาพบกลุ่ม เนื่องจากผู้เรียนอ่านคู่มือเรียนบางวิชาด้วยตนเองไม่เข้าใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินาฏ ราชเดิม (2534 : 95 - 96) ได้ศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3 พบว่า การมีอุปกรณ์การเรียนการสอนมากๆ จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนดีขึ้นและการจัดกิจกรรมพบกลุ่มควรเน้นการเนื้อหาทางวิชาการให้มาก

2.3 ผลการทดสอบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ตามระดับการศึกษาตามสมมติฐานข้อ 3 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเป็นไปตามที่ได้อธิบายไว้แต่แรกแล้วคือกลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานความรู้เดิมในระดับที่ใกล้เคียงกัน มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกัน ก็อาจทำให้ไม่มีความแตกต่างในการเรียนก็เป็นได้ ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล ทัศนโกวิท (2531 : 57) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการพบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3 - 4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ พบว่า นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง เกี่ยวกับการพบกลุ่ม ด้านกิจกรรมการพบกลุ่มและด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุมีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ด้านวิธีเรียนทางไกลและด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มระดับประถมศึกษามีปัญหาในการเรียนในด้านวิธีเรียนทางไกล และด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บีเดอร์ และดาร์เคนวอลด์ (Beder and Darkenwald, 1982 : 142) และอธิบายถึงความแตกต่างของวิธีสอนเด็กและของผู้ใหญ่ ในการสอนผู้ใหญ่ครูจำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนแบบอภิปราย และต้องใช้เทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี ต้องสามารถยืดหยุ่นได้ นอกจากนี้ครูจะต้องปรับปรุงเนื้อหาการเรียนให้สัมพันธ์กับประสบการณ์ของผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งแสดงว่าผู้เรียนที่มีอายุต่างกันต้องการวิธีเรียนที่แตกต่างกัน

2.4 ผลการทดสอบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ตามอาชีพตามสมมติฐานข้อ 4 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่มีอาชีพต่างกัน มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้านมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในสภาพแวดล้อมและประกอบอาชีพที่คล้ายคลึงกันก็เป็นได้ อีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะมีสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ก็จะเป็นตามชนบทเช่นเดียวกันก็เป็นได้

เมื่อพิจารณาแล้วเป็นรายด้าน แล้วพบความแตกต่างของปัญหาด้านครูประจำกลุ่ม โดยที่กลุ่มอาชีพรับจ้างมีปัญหาในการเรียนสูงกว่าอาชีพเกษตรกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มอาชีพรับจ้างมีเวลาทุ่มเทให้กับการเรียนน้อยกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ก็เป็นได้ ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิรินาถ ราชเดิม (2535 : 9) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษา 3 พบว่า นักศึกษาที่มีอาชีพต่างกันย่อมมีประสบการณ์ต่างกัน มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานแต่ละอาชีพต่างกัน มีเวลาในการทำงานแต่ละอาชีพต่างกัน ทำให้นักศึกษามีความต้องการพึ่งพาครูในการพบกลุ่มในลักษณะแตกต่างกัน

2.5 ผลการทดสอบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ตามสถานภาพการสมรสตามสมมติฐานข้อ 5 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นผู้ที่มีสถานภาพการสมรสก็เป็นได้ ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรตริยา นาคเกษม (2539 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าข้าราชการก่อนและหลังเกษียณอายุที่มีสภาพทางครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 ผลการทดสอบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ตามบุคคลที่ต้องรับภาระดูแลตามสมมติฐานข้อ 6 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีปัญหาในการเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 4 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้ยังต้องมีการที่ต้องรับผิดชอบในครอบครัวอยู่เหมือนนักศึกษากลุ่มอื่น ๆ แต่เนื่องจากการเรียน วิธีเรียนทางไกล ไม่จำเป็นต้องไปนั่งเรียนทั้งวันเหมือนในระบบโรงเรียน ในขณะที่เรียนก็มีโอกาสประกอบอาชีพหรือรับผิดชอบในสิ่งอื่น ๆ ได้ด้วย ภาระการดูแลครอบครัวจึงอาจไม่มีผลต่อการเรียนก็เป็นได้ ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัช พงษ์วโรจน์ (2528 : ง - จ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ที่มีต่อสื่อเสริมในระบบการสอนทางไกล ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า สื่อเสริมประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา และรายการวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นั้นนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถรับฟังและชมได้ทุกครั้ง เพราะไม่มีเวลาว่างต้องทำงานหรือกิจกรรมอื่น ต้องทำในเวลาอื่น

2.7 ผลการทดสอบนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุตามรายได้ตามสมมติฐานข้อ 7 พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกลทั้ง 4 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างอาจมีความคล้ายคลึงกัน ในสภาพต่าง ๆ เป็นส่วนมากก็เป็นได้ จึงไม่พบความแตกต่างดังกล่าว ผลอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จัตรรียา นาคเกษม (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการก่อนเกษียณสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการส่วนกลาง เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับข้าราชการสูงอายุก่อนและหลังการเกษียณอายุ พบว่า ข้าราชการก่อนและหลังเกษียณอายุที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ด้านข้อเสนอแนะของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุเกี่ยวกับปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร ได้เสนอแนะเป็นด้าน มีดังต่อไปนี้คือ

3.1 ด้านวิธีเรียนทางไกล จากข้อเสนอแนะในด้านวิธีเรียนทางไกล

นักศึกษายังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการลงทะเบียนเรียน จึงควรจัดทำมีการแนะนำนักศึกษาก่อนการลงทะเบียน ในการการออกอากาศควรจัดส่งตารางออกอากาศและตารางการกำหนดสอบ ให้นักศึกษาทบทวนล่วงหน้า และควรออกอากาศในช่วงเช้า เที่ยง หรือกลางคืนพร้อมทั้งเพิ่มเวลาการออกอากาศให้มากขึ้น ส่วนอุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อต่าง ๆ ที่จะทำให้นักศึกษาเข้าใจง่ายขึ้นก็ควรเพิ่มให้มีจำนวนมากและเพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา การมอบหมายแบบฝึกหัดก็ควรให้พอเหมาะกับความสามารถของนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพอวิส

(Purvis. 1980 : 163 - 175) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเปิดพบว่า การที่ครูมีเอกสารประกอบการสอนอยู่แล้ว-ทำให้ครูไม่ชวนหว่าย-ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม และในบางครั้งผู้เรียนจะยึดมั่นเฉพาะเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่รู้จักกว้าง ส่วนสื่อการเรียน ใช้สื่อประสมประเภททางเดียว ผู้เรียนไม่โอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นโต้ตอบได้ เป็นเหตุให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงออกทุกด้าน

3.2 ด้านครูประจำกลุ่ม จากข้อเสนอแนะแสดงให้เห็นว่าในด้านครูประจำกลุ่ม ครูประจำกลุ่มมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่นักศึกษาดี แต่ก็มีครูประจำกลุ่มบางคนที่ต้องปรับปรุงในเรื่องของการตรงเวลา การวางตัวให้เหมาะสมและการให้ความเป็นกันเองกับนักศึกษาทุกคน โดยเท่าเทียมกัน และการที่จะเป็นครูประจำกลุ่มที่ดีจะต้องมีการเตรียมตัวและเตรียมสรุปเนื้อหาสาระสำคัญให้นักศึกษาได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ข้อเสนอแนะอันนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา เทียนทอง (2530 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมของครูประจำกลุ่มนั้น ผู้เรียนต้องการให้ครูประจำกลุ่มสอนเน้นเฉพาะวิชาการ เนื่องจากผู้เรียนอ่านคู่มือเรียนบางวิชาด้วยตนเองไม่เข้าใจ และควรแยกนักศึกษาวัยกลางคนและสูงอายุ กับนักศึกษาที่มีอายุน้อยเป็นคนละกลุ่ม เนื่องจากมีความพร้อมในการเรียนไม่เท่ากัน ซึ่งข้อเสนอแนะตรงกับ

3.3 ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม จากข้อเสนอแนะว่า ในด้านกิจกรรม การพบกลุ่มนักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยการแยกกลุ่มนักศึกษาตามอายุและให้นักศึกษาเป็นผู้กำหนดเวลาการพบกลุ่มโดยให้มีโอกาสอภิปรายได้มากขึ้น และกิจกรรมที่ได้จะเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสนุกสนานบ้าง และข้อสำคัญควรเป็นกิจกรรมที่จัดในวันหยุดราชการ นักศึกษาจะได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมได้มากขึ้น ข้อเสนอแนะดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิรินาฏ ราชเดิม (2535 : 35 - 39) พบว่า การจัดกิจกรรมการพบกลุ่มนั้น ควรให้นักศึกษาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการมอบหมายให้บางคนว่าเพิ่มเติม มีการฝึกให้นักศึกษากล้าพูดต่อหน้าสมาชิกหรือชุมชน มีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในช่วงแรกของการพบกลุ่ม และมีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับชุมชน

3.4 ด้านการประเมินผล จากข้อเสนอแนะด้านการประเมินผลควรมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ก่อนการประเมินและควรประเมินผลทุกครั้งหลังจากการพบกลุ่มแล้ว เพื่อเป็นเกณฑ์การเก็บคะแนนตามความเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักศึกษา ส่วนข้อสอบที่ใช้ในการสอบปลายภาคนั้นเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับมาตรฐานโดยทั่วไปแล้ว นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกิจ ประกอบผล (2532 : 116 - 118) ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ขาดการติดตามผลและประเมินผลอย่างจริงจัง การติดตามผลและประเมินผลบางกิจกรรมไม่ทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งน่าจะมีการแก้ไขส่วนนี้ด้วย

3.5 ด้านอื่น ๆ จากข้อเสนอแนะว่าในด้านอื่น ๆ นั้น ควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตควรจัดอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดการแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องออกจากนักศึกษา และควรจัดหาวิทยากรมาบรรยายพิเศษและปรับปรุงสื่ออุปกรณ์ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งควรจัดหาสื่อต่าง ๆ ให้มีจำนวนมากเพียงพอความต้องการของนักศึกษานั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ คุณวุฒิ (2519 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า สื่อการศึกษาที่จำเป็นอย่างยิ่งคือ เอกสารการสอน การเรียนทางไปรษณีย์ การศึกษาจากวิทยุและโทรทัศน์การศึกษาจากศูนย์ศึกษาและอาจารย์สอนเสริม

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลของการศึกษาค้นคว้า ในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติดังนี้ คือ

1. หน่วยงาน ซึ่งได้แก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร ควรให้ความสำคัญในการแนะแนว สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอรับผิดชอบในการแนะแนว มีการดำเนินการจัดกิจกรรมการแนะแนวและผลิตเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ได้เข้าใจถึงวิธีการและขั้นตอนการเรียนการสอน รวมทั้งการลงทะเบียนเรียนโดยทั่วกัน เพื่อให้นักศึกษาสามารถลงทะเบียนด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

2. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรมอบหมายให้ครูประจำกลุ่มสรุปเนื้อหาบทเรียนและทำการประเมินผลทุกครั้งหลังจากการพบกลุ่มเรียบร้อยแล้ว เพื่อนักศึกษาจะได้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนนั้นได้อย่างถูกต้อง และชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรจัดอบรมครูประจำกลุ่มให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการสอนผู้ใหญ่ จิตวิทยาผู้ใหญ่ และกิจกรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ เพื่อจะสามารถจัดกิจกรรม หรือจัดการเรียนการสอน ให้ตรงตามความต้องการของนักศึกษาแต่ละวัยและสอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนด

4. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรจัดอบรมครูประจำกลุ่ม ให้มีความรู้ ความเข้าใจในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ โดยแบ่งความรับผิดชอบในแต่ละอาชีพให้ครูประจำกลุ่ม เพื่อจะสามารถแนะนำนักศึกษาในแต่ละสาขาอาชีพที่เข้ามาเรียนการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ได้อย่างสอดคล้องและตรงตามความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของแต่ละกลุ่มอาชีพ

5. ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ ควรจัดกลุ่มนักศึกษาที่มีอายุ อาชีพ สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ ที่คล้ายคลึงกันหรือใกล้เคียงกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อจะได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมตามความต้องการของนักศึกษา

6. ควรจัดทำมีการติดตามและประเมินผลนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่เรียนจบ หลักสูตรไปแล้วว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมมากน้อยเพียงใด เพื่อหาแนวทางปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงและสอดคล้องกับการดำรงชีวิตใน สังคมปัจจุบันของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปนั้น มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ

1. ควรทำการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ขมรมผู้สูงอายุ ขมรมผู้นุรักษ์วัฒนธรรมไทยที่เป็นผู้สูงอายุ
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปให้ครบทุกระดับ ทั้งระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และขยายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ควรทำการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป โดยเน้นศึกษาเรื่องที่พบว่ายสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่วางไว้ เช่น ด้านวิถีเรียนทางไกล ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลที่กว้าง ขวางยิ่งขึ้น
4. ควรจัดทำมีวิจัยติดตามและประเมินผลว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมได้มากน้อย เพียงใด เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การ ดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ วัย กลางคนและสูงอายุให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรองแก้ว เงินศรี. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
แบบเปิดเสรีระดับที่ 3 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ประเภทมีครูประจำกลุ่ม ในเขต
การศึกษา 10. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. คู่มือการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญการ
เรียนทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.
- _____. แผนระยะยาวด้านการศึกษาวัยฉกรรจ์และกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ. 2531,
11 หน้า. (อัดสำเนา)
- _____. แผนระยะยาวด้านการศึกษาวัยฉกรรจ์และกิจกรรมเพื่อผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ :
กรมการศึกษานอกโรงเรียน, ม.ป.ป. (เอกสารทางวิชาการ)
- _____. เอกสารประชาสัมพันธ์งานการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
เลขานุการกรม, 2535.
- เกียรติชัย พงษ์พาณิชย์. แนวความคิดพื้นฐานการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์,
2521.
- โกศล ภูช่วย. "จาก ว.ปณ. ถึง'ทก. การศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต," ใน 10 ปีการศึกษา
นอกระบบเรียนกับการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ศูรสภา, 2532.
- คณะกรรมการคาดประมาณประชากร. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2523-2558.
กรุงเทพฯ : กองพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ, 2529.
- ฉัตรตริยา นาคเกษม. ความคิดเห็นของข้าราชการก่อนเกษียณ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการส่วนกลาง เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน สำหรับข้าราชการ
ผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการเกษียณอายุ. ปริญญาโท, กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

ชลทิพย์ เอี่ยมสาอังก์ และสุมาลี สังข์ศรี. การศึกษานอกโรงเรียนและการพัฒนาอง
แผนงาน. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2528.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. "ระบบการสอนทางไกลกับการศึกษาระบบเปิด," วารสารการศึกษา
นอกโรงเรียน. 18 ; (มิถุนายน-กรกฎาคม 2537).

ฉัฐวุฒิ คุณาวุฒิ. ความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีการศึกษาศำหรับมหาวิทยาลัยเปิด.

วิทยานิพนธ์ ค.บ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.

ทวี นาคบุตร. "การศึกษานอกโรงเรียนกับชีวิต," ลานข่อย. กรุงเทพฯ : ศูรสภา, 2532.

เทคโนโลยีทางการศึกษา, ศูนย์. คู่มือการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
การเรียนทางไกล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

ธีระ สุมิตร. การศึกษานอกระบบและการขยายตามแนวความคิดร่วมในการพัฒนา.

กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง , 2519.

ณาพร ชยวธรรม. "ปัญหาของผู้สูงอายุในประเทศไทย," เอกสารการประชุมทางวิชาการ
การประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2530. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

บริบูรณ์ พรพิบูลย์. โลกยามชราและแนวทางการเตรียมตัวเพื่อเป็นสุข. พิมพ์ครั้งที่ 3.

เชียงใหม่ : พระสังฆการพิมพ์, 2526.

บุญเลิศ มาแสง. เรียนนอกรั้ว. กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์, 2530.

บุศราคำ เรืองโกศล. ความคิดเห็นและความมุ่งหวังต่อการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของผู้รับ
การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีจ ระดับ 4 จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536. อัดสำเนา.

เบญจา ชื่นไพฑูย์. ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526.

ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2528.

ประสพ รัตนกร. "เรื่องสุขภาพจิตผู้สูงอายุ," บรรยาย ณ. ชุมชมผู้สูงอายุมูลนิธิวิจัย
ประสาทและสมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย ม.ป.ท., ม.ป.ป. อัดสำเนา.

พัณณ์ บุญรัตนพันธ์. การสร้างชุมชนโดยขบวนการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. "การศึกษากลุ่มประชากรผู้สูงวัยไทย," ใน ประมวลบทความผลงานทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

_____. "หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่," บรรยาย ณ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด.

_____. การศึกษากลุ่มประชากรผู้สูงวัยของไทย : หลักการและทฤษฎีที่สามารถนำไปใช้. ประมวลบทความและผลงานทางพฤติกรรมศาสตร์, 2534. (อัดสำเนา)

ภานุรัตน์ รัตยาภาส. "การไม่รู้หนังสือมีผลต่อการพัฒนาชีวิตอย่างไร," รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่มที่ 4. เพชรสยามการพิมพ์. 2525. หน้า 239 - 247.

เมธี ปิยะคุณ. การศึกษาทางไกล. วารสารมิตรครู. 6 : (กรกฎาคม 2535).

รัตนา พุ่มไพศาล. ปรัชญาและหลักการของการศึกษานอกกระบบ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต 2523.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศึกษาพร. 2528.

วิจิตร ศรีสอาน. การศึกษาทางไกล. นนทบุรี : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2527.

วิจิตร ภักดีรัตน์. "แนวโน้มศูนย์การศึกษาทางไกล," ลานข่อย วารสารเชิงวิชาการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง. 3(16) ; 2530.

วิชา อุตศาสตร์ และอุดม เขยกิจวงศ์. ปรัชญาและหลักการศึกษานอกกระบบโรงเรียน.

วิรุฬ นิลโรมจน์. บทบาทและงานนักการศึกษาผู้ใหญ่ระดับวิชาชีพ. สงขลา : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้, 2530.

วีรยุทธ บุญวโรจน์. ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์ที่มีต่อสื่อเสริมในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ม.ป.ป.

สุกร ศรีแสน. การศึกษานอกกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2530.

- ศรีธรรม ธนะภูมิ. พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์
โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- สนามจิตร สุคนธ์ทรัพย์. รายงานการประชุมสัมมนานักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน.
กรุงเทพฯ : วิกตอรีการพิมพ์, 2529.
- สิรินาถ ราชเดิม. การศึกษาความคิดเห็นในการพบกลุ่มของนักศึกษาทางไกล ระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 3. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- สุนทร โครตบรรเทา. แนวคิดและวิธีการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในระบบโรงเรียน.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
- สุนทร สุพันธ์ชัย. การศึกษานอกโรงเรียน...เส้นทางที่ไม่สิ้นสุด. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
การพิมพ์, 2529.
- สุรกุล เจนอบรม. "การศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ : ความจำเป็นอันเร่งด่วน," วารสาร
ประชากรศึกษา. 12 : 68 - 74 ; เมษายน 2529.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้วัยผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2533.
- อรทัย ทองฤกษ์ฤทธิ์. ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมในโครงการ
พัฒนาบุคลากรทางด้านคอมพิวเตอร์ กระทรวงศึกษาธิการ. ปริณิพนธ์. กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- อุณา นพคุณ. การศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2523.
- อุบล ทศนโรวิท. การศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการ
พบกลุ่มของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์ ใน
เขตการศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

- อุษา เทียนทอง. ลักษณะการจัดกิจกรรมการพบกลุ่มการศึกษาคู่ใหญ่แบบเปิดเสรีจ ระดับ
3-4 ทางวิทยและปริญญ์. ปริณณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา
- อานาจ วงษ์สมิง. กิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์
 ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- Arenberg, D.L. and Robertson, E.A. The older Individual As a Learner.
 Syracuse : ERIC Clearing House on Adult Education, 1974.
- Beder, Harold W. and Gordon G. Darkenwald. Differences Between Teaching
Adult and Pre-adults : Some Propolsitions and Findings Adult
Education. Vol.32 No.3 1982.
- Cronbach, Joseph Lee. Essentials of Phychological Testing. Snd. ed.,
 New York: Harper and Brothers, 1970.
- Erickson, Mildred Brinkmei. "An Analysis of Selected Characteristics
 and Needs of Under Student Attending Michigan State University,"
Dissertation Abstracts. 29(6) ; December, 1968.
- Purvis, June. "Some problems of Teaching and Learning within the
 Open University," Educational Research. 21(3) : 163-175 ;
 July, 1980.
- Yamane, Taro. Statstics An Introductory Analysis. 3rd ed.
 New York : Harper and Row, 1969.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ที่ ทม 1007/ 0134

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองกำแพงเพชร

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชรัทธัย ปัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร.เพ็ญแข ประจันปัจฉิก

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทบ 100.7/ 1114

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ท่านผู้อำนวยการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอชาวมุขลักษบุรี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชรัทัย ปัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร
ทั้งนี้ขอในความควบคุมดูแลของ

ดร. เพ็ญเช ประจันปัจจนิก

ประธาน

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีก อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 10๐7/ 01๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ มกราคม 2539

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอคลองขลุง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชโรทัย ปัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้อยู่บนความเคารพคุณดูแลของ

ดร. เห็นเช ประจันปัจฉนิก

ประธาน

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯ ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯ ให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/0135

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มกราคม 2539

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอคลองลาน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชโรทัย ปัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท

วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ที่มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้ขอในความควบคุมดูแลของ

ดร. เทียนฯ ประจันปัจฉิม

ประธาน

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 01 ๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์มริท การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอพรานกระต่าย

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชรัทัย ปัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ดร.เพ็ญแข ประจันปัจฉก

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0131

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2539

เรื่อง ขออนุญาตออกระเบียบ

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียนอานันทมหิดล

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชรัทธา บัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุนในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้ขอความควบคุมดูแลของ

ดร. ธีรเดช ประจันปัจฉิม

ประธาน

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุญาต คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดประทานแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 6131

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอไพศาลี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชรัทัย ปัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

ดร. เทียนแข ประจําปัจจุไน

ประธาน

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯให้แก่บัณฑิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0110

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มกราคม 2539

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนกิ่งอำเภอทุ่งทราย

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชโรทัย บัณฑิต เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

ดร. เทียนแข . ประจันปัจฉิม

ประธาน

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดหาให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0119

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนกิ่งอำเภอปางศิลาทอง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชรัทธัย บัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้ไม่มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิถีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้ขอในความควบคุมดูแลของ

ดร. เทียนเช ประจวบปัจฉิม

ประธาน

รศ. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิถีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดทำแก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริกัญญา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 0116

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

4 มกราคม 2539

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนกิ่งอำเภอบึงสามัคคี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวชรัทัย ปัญติ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท

วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

ทั้งนี้ยกเว้นความควบคุมดูแลของ

ดร.เจียมเช ประจันใจจนิเก

ประธาน

รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอให้นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล
ที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2539 เพื่อเป็น
ข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดฯให้แก่บัณฑิตวิทยาลัย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ
ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อใช้เป็น
แนวทางในการวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอก
โรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
และไม่มีผลกระทบเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม จึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบคำถามทุกข้อ
ตามความเป็นจริงและขอให้ตอบอย่างละเอียดทุกข้อ

- คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
- ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่วัย
กลางคนและสูงอายุ
- ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะ

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

นางสาวชรัทัย บัญติ

นิสิตปริญญาโท มศว ประสานมิตร

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1

ด้านข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามดังต่อไปนี้ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงใน ()

หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ
 - () ชาย
 - () หญิง
2. อายุ
 - () 40 - 49 ปี
 - () 50 - 59 ปี
 - () 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 - () ประถมศึกษา
 - () มัธยมศึกษาตอนต้น
4. อาชีพ
 - () รับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ
 - () ค้าขาย (เจ้าของกิจการ ค้าขายส่วนตัว ตัวแทนขาย)
 - () รับจ้าง (รับจ้างส่วนตัว ลูกจ้างในโรงงาน หรือสถานประกอบการอื่น ๆ)
 - () เกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ ทำสวน)
5. สถานภาพการสมรส
 - () โสด
 - () สมรส
6. บุคคลที่ต้องรับภาระดูแล
 - () ต่ำกว่า 3 คน
 - () 3 คนขึ้นไป

7. รายได้

- () ต่ำกว่า 2,500 บาท
- () 2,500 - 3,000 บาท
- () 3,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2

ด้านปัญหาในการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ
วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ขอเป็นปัญหาในการเรียน ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและ
สูงอายุ ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร
จำนวน 4. ด้าน คือ ด้านวิธีเรียนทางไกล ด้านครูประจำกลุ่ม ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม และด้าน
การประเมินผล โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับปัญหา
ของท่านมากที่สุด

คะแนน 5 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านวิธีเรียนทางไกล</u>					
1.	แบบเรียนที่จัดทำให้เป็นวิชาการมากเกินไปไม่สอดคล้อง กับประสบการณ์ที่มี.....					
2.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่มีเวลา ติดตามรายการวิทยุ เพราะต้องประกอบอาชีพ.....					
3.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่สามารถ จำเนื้อหาบทเรียนได้ ความจำไม่ค่อยดีเพราะมี อายุมาก.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
4.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีปัญหาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแบบฝึกหัดที่ได้รับมอบหมาย					
5.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีภารกิจทางครอบครัวมาก ทำให้ไม่มีเวลาค้นคว้าเพิ่มเติม					
6.	หนังสือแบบเรียนที่จัดจำหน่าย มีราคาแพงเกินไป ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อได้.....					
7.	สื่อและอุปกรณ์ที่เข้าประกอบการเรียนการสอน เก่าและล้าสมัย ทำให้เข้าใจยาก.....					
8.	เนื้อหาวิชาที่ลงทะเบียเรียนไม่น่าสนใจ ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ.....					
9.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการลงทะเบียนเรียน เพราะขาดการแนะแนวก่อนการลงทะเบียน.....					
<u>ด้านครูประจำกลุ่ม</u>						
10.	ครูประจำกลุ่มขาดทักษะในการจัดกิจกรรม การพบกลุ่ม สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ทำให้ขาดความสนใจในการเรียน.....					
11.	ครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจในการกระตุ้นให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุทุกคนได้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
12.	ครูประจำกลุ่มสอนและอธิบายเร็วเกินไป ทำให้ นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุฟังไม่ทัน.....					
13.	ครูประจำกลุ่มไม่มีประสบการณ์ในเนื้อหาวิชาที่ต้อง อธิบายให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ.....					
14.	ครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสนใจ เมื่อนักศึกษาผู้หญ วัยกลางคนและสูงอายุมีปัญหาในการเรียน.....					
15.	ครูประจำกลุ่มทำหน้าที่พบกลุ่มไม่ตรงเวลาที่ นัดหมายกับนักศึกษา.....					
16.	ครูประจำกลุ่มไม่เอาใจใส่ดูแลนักศึกษาผู้หญ วัยกลางคนและสูงอายุที่อยู่ในความรับผิดชอบ.....					
17.	ครูประจำกลุ่มขาดการพบกลุ่มบ่อย ๆ โดยไม่แจ้ง ให้นักศึกษาทราบล่วงหน้า.....					
18.	ครูประจำกลุ่มมักตำหนินักศึกษาผู้หญวัยกลางคน และสูงอายุ เนื่องจากทำงานที่มอบหมายให้ ไม่ทันเวลาที่กำหนดส่ง.....					
19.	ครูประจำกลุ่มมีอายุน้อยกว่า ทำให้นักศึกษาผู้หญ วัยกลางคนและสูงอายุ รู้สึกอายเมื่อถูกซักถาม ข้อปัญหาหรือความคิดเห็นต่าง ๆ.....					
20.	ครูประจำกลุ่มไม่ให้ความสำคัญกับนักศึกษา ผู้หญวัยกลางคนและสูงอายุ ทำให้ไม่กล้าซักถาม หรือเสนอความคิดเห็น.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
	<u>ด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม</u>					
21.	กิจกรรมการพบกลุ่มที่จัดให้ไม่เหมาะสมกับนักศึกษา ผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ.....					
22.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่สามารถ แสดงความเป็นผู้นำกลุ่มได้ เพราะขาดความ เชื่อมั่นในตนเอง.....					
23.	การจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ไม่น่าสนใจเพราะเป็น กระบวนการการเรียนการสอนที่ไม่ควรจัด หรือ ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคน และสูงอายุ.....					
24.	ครูประจำกลุ่มไม่ได้ชี้แจงกระบวนการการพบกลุ่ม และไม่ได้อธิบายถึงประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับ จากการพบกลุ่มให้ทราบ.....					
25.	การจัดแผนการพบกลุ่มไม่เหมาะสม ทำให้เสียเวลา ในการมาพบกลุ่ม.....					
26.	สถานที่พบกลุ่มที่จัดให้ขาดความสะดวกและไม่ เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและ สูงอายุ.....					
27.	การจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ครูประจำกลุ่มมอบ หมายให้มากเกินไป ไม่สามารถทำเสร็จทันเวลา ที่กำหนด.....					
28.	การจัดกิจกรรมการพบกลุ่ม ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็นต่อการจัดกิจกรรม.....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
29.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มีความ กับข้อใจเมื่อต้องรวมกลุ่มกับนักศึกษาที่มีอายุน้อยกว่า <u>ด้านการประเมินผล</u>					
30.	ครูประจำกลุ่มขาดความเข้าใจวิธีการประเมินผล					
31.	ครูประจำกลุ่ม ไม่ยืดหยุ่นเวลาในการทำแบบฝึกหัด ทบทวนให้นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ต้อง ขาดการส่งงานบ่อย ๆ.....					
32.	วิธีการประเมินผลในแต่ละบทเรียน ไม่เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของบทเรียนนั้น ๆ.....					
33.	ครูประจำกลุ่มไม่มีเกณฑ์การเก็บคะแนนระหว่าง ภาคเรียนที่แน่นอน.....					
34.	ครูประจำกลุ่ม ไม่มีการจัดทำคะแนนระหว่างภาค เรียน.....					
35.	ครูประจำกลุ่มประเมินผลอย่างขาดความยุติธรรม					
36.	การประเมินผลไม่จัดให้ยืดหยุ่นตามความจำเป็น ของนักศึกษาแต่ละคน.....					
37.	ครูประจำกลุ่ม ไม่แจกตารางการกำหนดสอบ ทบทวนให้นักศึกษาขาดสอบปลายภาค.....					
38.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ ไม่ทราบถึง วิธีการเตรียมตัวก่อนสอบและการเข้าห้องสอบ....					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1
39.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ จำเนื้อหาวิชาที่เรียนผ่านมาแล้วไม่ได้ ทำให้ไม่สามารถทำแบบทดสอบได้.....					
40.	นักศึกษาผู้ใหญ่วัยกลางคนและสูงอายุ มาพบกลุ่มไม่ครบตามเกณฑ์ที่กรมฯ กำหนด ทำให้ไม่มีสิทธิสอบปลายภาคเรียน.					

ตอนที่ 3

ด้านข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

สายสามัญ วิเรียนทางไกล

ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการเรียน ในหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล จังหวัดกำแพงเพชร อย่างไรหรือไม่ ถ้ามีโปรดให้ข้อเสนอแนะ
ของท่านโดยการเขียนตอบข้อคำถามข้างล่างต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านวิธีเรียนทางไกล

.....
.....
.....

2. ข้อเสนอแนะด้านครูประจำกลุ่ม

.....
.....
.....

3. ข้อเสนอแนะด้านกิจกรรมการพบกลุ่ม

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะด้านการประเมินผล

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....
.....
.....

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ดร.เพ็ญแข ประจันปัจจนึก ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. ดร.ปริญญช จรรย์วิทยานนท์ ผู้อำนวยการกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
กรมการศึกษานอกโรงเรียน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวชโรทัย บัณฑิต
เกิดวันที่	17 ตุลาคม 2503
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	59/47 ถนนราชดำเนิน 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 โทรศัพท์ 722444
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	หัวหน้าฝ่ายมาตรฐานและนิเทศการศึกษา
ประวัติการศึกษา	ประถมศึกษา โรงเรียนวัดบ้านนา มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสามง่ามชนูปถัมภ์ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ปกศ.สูง) วิทยาลัยครูเทพสตรีลพบุรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิทยาลัยครูเทพสตรีลพบุรี การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2527	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสิงห์บุรี
พ.ศ. 2536 - ปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกำแพงเพชร